

MASARYKOVA UNIVERZITA

PEDAGOGICKÁ FAKULKA

Katedra výchovy ke zdraví

**Vliv internetu a sociálních sítí na žáky prvního
stupně základní školy**

Bakalářská práce

Brno 2013

Vypracovala:

Renáta Strohová

Vedoucí práce:

Mgr. Radim Slaný

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, pouze s využitím zdrojů uvedených v seznamu literatury.

V Hustopečích dne 2. července 2013

.....

Renáta Strohová

Bibliografický záznam

STROHOVÁ, Renáta. *Vliv internetu a sociálních sítí na žáky prvního stupně základní školy: bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra výchovy ke zdraví, 2014. 83 l., 4 l. příloh. Vedoucí diplomové práce Mgr. Radim Slaný.

Obsah

ÚVOD.....	1
I. Část teoretická	3
1. INTERNET.....	3
1.1 Pojem internet.....	3
1.2 Historie internetu.....	3
1.3 Internetové služby	4
2. SOCIÁLNÍ SÍŤ	5
2.1 Pojem sociální síť	5
2.2 Historie sociálních sítí	5
2.3 Funkce sociálních sítí	6
2.4 Nejznámější světové sociální sítě.....	7
2.4.1 Facebook.....	7
2.4.2 Twitter.....	8
2.4.3 MySpace	9
2.4.4 Google+	9
2.5 Nejznámější české sociální sítě	10
2.5.1 Spolužáci.cz.....	10
2.5.2 Lidé.cz	10
2.5.3 Líbímseti.cz	11
2.6 Bilance sociálních sítí v ČR	11
2.6.1 Popularita zahraničních sociálních webů.....	12
2.6.2 Pád českých společenských serverů	12
3. VÝVOJ DĚTÍ NA PRVNÍM STUPNI ZÁKLADNÍ ŠKOLY.....	13
3.1 Období školního věku	13
3.2 Vývoj kognitivních funkcí.....	13
3.2.1 Myšlení a zpracování informací	13
3.2.2 Paměť a pozornost	14

3.2.3 Jazykové schopnosti	15
3.2.4 Emoční rozvoj.....	15
3.3 Vývoj autoregulačních schopností a socializace	16
3.3.1 Rodinné vztahy	16
3.3.2 Školní prostředí.....	17
3.3.3 Vliv vrstevnické skupiny	18
3.3.4 Vývoj chování a morálního uvažování	19
3.4 Rozvoj osobnosti dítěte a sebepojetí	20
4. NEGATIVNÍ VLIV INTERNETU	21
4.1 Fyzické potíže spojené s užíváním internetu.....	21
4.2 Psychické a sociální potíže.....	22
4.3 Netholismus.....	23
4.4 Formy elektronického násilí	25
4.4.1 Kyberšikana	25
4.4.2 Kyberstalking.....	27
4.4.3 Sexting	27
4.4.4 Happy slapping	28
4.4.5 Kybergrooming.....	28
5. POZITIVA UŽÍVÁNÍ INTERNETU	32
6. PREVENCE A PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ.....	34
6.1 Zásady bezpečného užívání internetu a sociálních sítí.....	34
6.2 Rady pro rodiče	36
6.3 Preventivní programy v České republice	37
6.3.1 Bezpečný internet.cz.....	37
6.3.2 E-bezpečí	37
6.3.3 Šance dětem	38
6.3.4 Safer Internet CZ	38
6.3.5 Seznam se bezpečně	39
6.3.6 Centrum pro bezpečnost	39
II. Část empirická	40

7. VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	40
7.1 Cíl výzkumné sondy	40
7.2 Výzkumné otázky	40
7.3 Zkoumaný vzorek	41
7.4 Metoda výzkumného šetření	41
7.5 Výsledky výzkumné sondy	41
7.6 Interpretace výsledků	73
ZÁVĚR.....	77
RESUMÉ.....	78
SUMMARY	78
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	79
SEZNAM POUŽITÝCH ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ	80
PŘÍLOHA	

Úvod

Jak může internet a sociální sítě s ním spojené ovlivňovat dětskou generaci? Právě touto otázkou se zabývám ve své bakalářské práci s názvem „Vliv internetu a sociálních sítí na žáky prvního stupně základní školy“.

Je naprosto zřejmé, že v současné době si online technologie podmaňují většinu společnosti a jejich popularita má i nadále vzrůstající tendenci.

V současnosti už zřejmě nikoho nepřekvapí, že nejčastější uživatelé internetu a sociálních serverů pochází z řad mladé generace. Užívání online technologií se pro ně stalo neodmyslitelnou součástí jejich života. Je však třeba zmínit, že internet a jeho služby nejsou omezeny pouze na skupinu mladistvých.

Na první pohled by se mohlo zdát, že používání internetu a jeho služeb s sebou nese pouze samé výhody. Je to nejspíš z toho důvodu, že nám mnohdy dost usnadňuje život a to zejména v oblastech získávání informací a komunikace.

Bez povšimnutí by však neměla zůstat rizika a hrozby číhající na internetu a sociálních sítích. Na tyto negativní jevy jsou nejvíce náchylné právě děti a mladiství, jež nemají tolik poznatků a zkušeností jako lidé starší. Faktem je, že žijeme v materiálním světě, kdy rodiče dětem ve snaze uspokojit jejich potřeby poskytují nejrůznější technické vymoženosti. Většinou si ale neuvědomují, jak a do jaké míry to může jejich děti ovlivnit.

Stejně jako v reálném, tak i ve virtuálním světě se pohybují lidé s různými úmysly, a právě prostřednictvím internetu a sociálních sítí mohou kontaktovat kohokoliv. Děti či mladiství se zde snadno mohou stát obětí elektronického násilí, v jiném případě mohou být samotnými strůjci těchto činností.

V posledních letech tráví mladá generace v online světě čím dál více času. Většinou se to děje na úkor koníčků a zájmů. Větší problém však nastává, když se projeví i zanedbávání školních povinností nebo změny v osobnosti, což jsou jedny z příznaků netholismu neboli závislostního chování na internetu a jeho službách.

Znalost dětí v oblasti komunikačních technologií je bezesporu užitečná, ale jejich užívání by mělo mít své hranice.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, a to teoretickou a empirickou. První kapitola teoretické části se zabývá internetem, jeho historií a službami. Následující kapitola pojednává o charakteristice, dějinách a funkcích sociálních sítí. Dále seznamuje s neznámějšími světovými i českými společenskými weby. Součástí jsou také informace o bilanci sociálních sítí v České republice. Kapitola třetí se zaměřuje na vývoj dětí prvního stupně základní školy. Zahrnuje poznatky jak o vývoji kognitivních funkcí, tak o vývoji autoregulačních schopností a socializace. Je zde popsán/zmíněn také rozvoj osobnosti dítěte a jeho sebepojetí. Čtvrtá kapitola řeší negativní vlivy internetu na fyzickou, psychickou i sociální stránku dítěte. Jsou zde uvedeny formy elektronického násilí a již zmíněný netholismus. Mimo negativa je zde popsáno i několik pozitiv, a to v kapitole páté. Následující a zároveň poslední kapitola teoretické části se věnuje prevenci a preventivním programům. Praktická část obsahuje výzkumné šetření zaměřené na vztah dětí k internetu a sociálním sítím.

I. Část teoretická

1. Internet

1.1 Pojem internet

Výraz Internet vznikl z latinské předpony *inter* (mezi) a z anglického slova *net* (sítě). Internet představuje celosvětový systém, jehož prostřednictvím se navzájem propojují počítačové sítě. Počítače zde mohou mezi sebou komunikovat nebo si předávat a sdílet informace. Počítače připojené k Internetu pracují jednak jako servery, které poskytují internetové služby, a jednak jako klienti, kteří tyto služby využívají. (<http://ihistory.webzdarma.cz>), (<http://cs.wikipedia.org>)

Internet se někdy označuje jako *Síť*. Jedná se tedy o rozsáhlou síť počítačů, které jsou vzájemně propojené datovými spoji. Množství propojených počítačů je opravdu velké a dosahuje hodnoty až desítek milionů. Uživatelé internetové sítě spolu mohou komunikovat ale také nabízet či využívat informace. (Roubal, 1998)

1.2 Historie internetu

V roce 1962 byl zahájen projekt agentury DARPA, který měl za úkol zajistit americkým vojenským základnám komunikaci po síti, která neobsahuje žádný centrální uzel, což znamená, že i přes poruchu některého z počítačů by byla síť stále v provozu. O sedm let později tedy vznikl ARPANET, který zpočátku sloužil pouze pro armádní účely, později se však rozšířil i na univerzity. První program pro zasílání e-mailů byl vyvinut roku 1972 Rayem Tomlinsonem. Pojem Internet se poprvé objevil v roce 1987. O dva roky později vynalezl Tim Berners-Lee hypertextové dokumenty, což jsou texty obsahující hypertextové odkazy na dokumenty, které mohou být umístěné například na jiném místě planety. Tento systém je označován jako World Wide Web, který známe

jako WWW. Internet začal být komerčně využíván až od roku 1992. K oficiálnímu spuštění Internetu v tehdejší Československu došlo 13. února 1992 na pražském ČVUT. Postupně se pak Internet rozšiřoval do dalších vysokých škol. (<http://www.apu.cz>), (<http://www.jaknainternet.cz>)

Postupem času počet uživatelů Internetu ve světě narůstal. V roce 1996 ho využívalo 55 milionů lidí, v roce 2000 již 250 milionů. Ročník 2003 zaznamenal 600 milionů uživatelů, 2005 pak 900 milionů v roce 2006 už to byla víc jak miliarda uživatelů. (<http://www.apu.cz>)

Co se týče rozšíření Internetu v České Republice, v listopadu 2008 bylo připojeno 32 % domácností. Na jaře roku 2009 už to bylo přes 90 % domácností. (<http://cs.wikipedia.org>)

1.3 Internetové služby

Návštěvníci Internetu mohou využívat velké množství služeb. Jednou z nejnámějších internetových služeb je systém webových stránek (WWW) zobrazovaný pomocí webového prohlížeče. K dalším hojně využívaným službám patří například e-mail neboli elektronická pošta, dále online (živá) komunikace mezi uživateli, přenos souborů, sdílení souborů, připojení ke vzdálenému počítači nebo také telefonování přes Internet, které zajišťuje Skype. (<http://cs.wikipedia.org>)

2. Sociální síť

2.1 Pojem sociální síť

Název sociální síť pochází ze sociologie a vyjadřuje skupinu lidí, která spolu udržuje komunikaci pomocí různých prostředků. Sociální neboli společenská síť je komunikační služba plně závislá na internetovém připojení. Jedná se o webovou stránku, skrze kterou spolu mohou komunikovat propojené skupiny lidí. Záměrem těchto webů je tedy vytváření vazeb mezi jednotlivými uživateli, může se jednat o přátelské vazby nebo třeba o pracovní, školní nebo obchodní kontakty. (<https://www.ibm.com>), (<http://cs.wikipedia.org>)

2.2 Historie sociálních sítí

V polovině 90. let se objevily první náznaky vzniku sociálních sítí. Nejprve se jednalo o programy studentů umožňující komunikaci na univerzitě a s rodinou. Většina z těchto programů zanikla, ale i přes to představovaly pokrokovou myšlenku, která se však objevila v nesprávnou dobu. Na konci 90. let byl totiž počet uživatelů Internetu velmi nízký. Mezi prvotní počiny v této oblasti patří například theGlobe.com nebo sixdegrees.com, jejichž vznik je datován na rok 1997. (<https://www.ibm.com>)

V roce 2002 došlo k zahájení provozu sociální sítě Friendster.com, jejíž hlavním cílem bylo propojit reálné přátele přes Internet. Počet uživatelů této společenské sítě stoupl během prvních tří měsíců až na 3 miliony. O rok později vznikl [MySpace](http://MySpace.com), který se zpočátku snažil napodobovat právě Friendster.com. [MySpace](http://MySpace.com) vznikl za pouhých 10 dní a byl prvním sociálním webem, který podporoval internetový marketing. V roce 2003 vznikla také profesní síť [LinkedIn](http://LinkedIn.com), která se zaměřuje na podporu trhu práce. Vznik současné nejpůlárnější sítě se datuje na rok 2004. Nejdříve byl Facebook používán pouze ke komunikaci mezi studenty Harvardu, v současnosti slouží jako platforma pro vytváření osobních, firemních a skupinových profilů. Rok 2006 přinesl spuštění další velké sociální sítě, kterou je [Twitter](http://Twitter.com). Nejmladším společenským webem je pak

Google+, který vlastní společnost Google. Tato sociální síť byla spuštěna v létě roku 2011. (<https://www.ibm.com>)

2.3 Funkce sociálních sítí

Sociální sítě se staly fenoménem současné doby, jejich účel se však může lišit. Některé jsou určeny ke sdílení informací a k zábavě, jiné se mohou například orientovat na trh práce nebo sdružovat umělce. Společenské weby byly původně určeny k setkávání lidí, diskusím a chatování. S rozvojem moderních technologií došlo k rozmachu používání a sdílení multimediálního obsahu. (<http://www.bezpecnyinternet.cz>)

Pro spoustu uživatelů se sociální síť stala jedním z hlavních zdrojů zábavy, nástrojem komunikace i navazování a udržování vztahů, pomocníkem při studiu nebo při budování kariéry a pro mnohé je také prostředkem seberealizace. (<http://www.jaknainternet.cz>)

Sociální sítě mohou mít buď osobní, nebo profesní zaměření. Typickou sítí s osobním zaměřením je například Facebook nebo Spolužáci.cz, profesním webem je pak LinkedIn. (<http://www.jaknainternet.cz>)

Uživatel registrovaný na sociální síti si zde může vytvořit vlastní veřejný nebo jen částečně veřejný profil, který má funkci určité virtuální vizitky, kde uživatel prezentuje své osobní údaje a je podle nich dohledatelný. Mezi osobní informace, které zde mohou být zveřejněny, patří nejen jméno, ale i místo bydliště, datum narození, fotografie, informace o vzdělání a rodinném stavu nebo také další kontakty a záliby. Všechny tyto údaje jsou však velmi citlivé a každý jedinec by měl dobře zvážit, které z nich uvidí všichni, které zpřístupní jen vybraným uživatelům a které raději neuvede vůbec. Právě ochrana soukromí registrovaných uživatelů je v současné době jedním z nejdiskutovanějších témat. Kvůli snadnému přístupu k osobním informacím vzniká na sociálních sítích živná půda pro různé sociálně-patologické jevy, především pro kyberšikanu, kybergrooming, sexting nebo kyberstalking. Na společenských sítích se objevují také falešné účty sloužící k pomluvě či pomstě. (<http://www.jaknainternet.cz>)

Prostřednictvím založeného profilu má uživatel možnost například sdílet informace, fotografie a videa nebo komunikovat s ostatními. Sociální weby nabízí uživatelům připojit se k různým komunitám založeným například na společném zájmu, ať už se jedná o kulturní, hudební či politický. Majitel účtu se může na síti projevovat prostřednictvím tzv. statusů, což mohou být jak textové, tak multimediální příspěvky, které se zobrazují ostatním uživatelům. Počet komentářů, označení a sdílení určitého příspěvku má vliv na jeho viditelnost a také na viditelnost jeho autora. (<http://www.jaknainternet.cz>)

Mezi další funkce sociálních sítí patří sdílení. Může se jednat o sdílení obrázků, videí, článků nebo vlastních i cizích statusů. Uživatel má možnost nastavení soukromí sdíleného obsahu, rozhoduje tedy o tom, jestli bude obsah veřejný nebo ho bude moci vidět jen určitý okruh lidí. (<http://www.jaknainternet.cz>)

2.4 Nejznámější světové sociální sítě

K nejpoblárnějším společenským sítím ve světě patří Facebook, Twitter, MySpace a Google+, dále pak Instagram a LinkedIn. Podobně jako Česká Republika i některé další země mají své lokální sociální weby. Pod Google spadající Orkut je nejpoblárnější internetovou stránkou v Brazílii. V Číně je nejvyužívanější lokální síť Qzone, v Rusku a na Ukrajině se jedná o sociální síť s názvem V Kontakte, která se velmi podobá Facebooku. Ve Španělsku funguje sociální web s názvem Tuenti, který je opět obdobou Facebooku. V Evropě je oblíbenou platformou pro videa bezesporu server YouTube, který vlastní společnost Google, dalším oblíbeným webem je například Flickr. (<https://www.ibm.com>)

2.4.1 Facebook

Facebook je sociální síť známá téměř po celém světě. Počet jeho uživatelů se vyšplhal až do stovek milionů. Tato webová stránka byla založena 2. února 2004 Markem Zuckerbergem, bývalým studentem Harvardovy univerzity. Původní verze Facebooku s názvem Thefacebook byla určena jen studentům Harvardu a měla sloužit

především k seznámení současných i nově přichozích studentů. Během krátké doby se tento server rozšířil na další univerzity a v srpnu roku 2006 byl zpřístupněn široké veřejnosti. (<http://www.socialnisite.estranky.cz>)

Facebook je rozsáhlý společenský web sloužící především ke komunikaci, sdílení informací nebo multimediálních dat, ale také k plánování akcí. K vytvoření profilu na Facebooku stačí zadat jen email a pár základních údajů. Svůj profil pak může nový uživatel doplnit o další informace, fotografie nebo videa. Facebook nabízí mnoho různých aplikací a funkcí od možnosti chatování až po hraní her. Výhodou je také propojení s ostatními webovými stránkami. (<http://www.socialnisite.estranky.cz>), (<http://oweibu.blogger.cz>), (<http://www.socialnisite.123abc.cz>)

Účet na Facebooku nabízí jeho uživatelům spoustu možností, jednou z nich je vkládání osobních informací, prezentování vlastních fotografií či různých příspěvků. Se zveřejňováním informací souvisí také nastavení ochrany osobních údajů, kde má uživatel možnost nastavit soukromí jeho účtu a stanovit tak, kdo může jeho příspěvky zobrazit nebo je komentovat. V neposlední řadě slouží Facebook také jako komunikační nástroj. (Kulhánková, Čamek, 2010)

2.4.2 Twitter

Pojem tweet bychom z angličtiny mohli přeložit jako ptačí pípání, cvrlikání nebo štěbetání. S příponou –er se jedná o vykonavatele děje, takže slovo twitter můžeme přeložit jako pípání nebo štěbetka. (<http://www.zdrojak.cz>)

Twitter založil Jack Dorsey v roce 2006 a od roku 2012 je dostupný také v českém jazyce. Je to sociální síť nebo také mikroblogovací služba, jejímž prostřednictvím mohou uživatelé sdílet své příspěvky a zároveň prohlížet příspěvky od jiných uživatelů. Těmto příspěvkům se říká tweety. Jedná se o krátké zprávy, které se skládají maximálně ze 140 znaků. Zobrazují se na profilové stránce uživatele na stránkách odběratelů. Twitter bývá často označován jako tzv. SMS internet. Je to díky tomu, že uživatelé mohou posílat i přijímat krátké zprávy (tweety) prostřednictvím SMS zpráv. (<http://cs.wikipedia.org>)

Nejčastěji se Twitter využívá ke komunikaci s přáteli. Pomocí tweetů se lidé informují o tom, co právě dělají, píšou o svých zážitcích a podobně. I zde je samozřejmě možná možnost zasílání soukromých zpráv. Twitter však nemusí být pouze o komunikaci. Uživatelé zde mohou sledovat zpravodajství nebo třeba celebrity. Tato sociální síť bývá často využívána pro publikační a marketingové účely. Firmy i jednotlivci využívají tento web ke své propagaci, ale také ke komunikaci se zákazníky. (<http://www.zdrojak.cz>)

2.4.3 MySpace

Společenský server zvaný Myspace byl založen v USA v roce 2003. Až do roku 2008 byl největší sociální sítí, pak ho ale předběhl Facebook. Stále však patří mezi největší světové komunitní servery a před nedávnem změnil vzhled svého webu, čímž se snaží vyšvihnout opět na špičku. Sloganem této sociální sítě je "A place for friends", což v překladu znamená "Místo pro přátele". Myspace je známý především tím, že se na něm kromě obyčejných profilů nacházejí také profily mnoha hudebníků, známých herců, ale také filmařů. Základní funkce jsou podobné jako na dalších sociálních sítích. Uživatelé mají možnost vytvoření vlastního profilu, zakládání skupin a využívání různých aplikací. Pro ochranu dětí je tato síť přístupná pouze uživatelům starším 14 let. (<http://www.socialnisite.estranky.cz>), (<http://owebu.bloger.cz>)

2.4.4 Google+

Poměrně novým počinem společnosti Google je sociální síť s názvem Google Plus, která byla zprovozněna 28. června 2011. Již po dvou týdnech fungování se k nové síti připojilo 10 miliónů nových uživatelů a po měsíci tento počet narostl na 25 miliónů zaregistrovaných. V polovině října 2011 tato hodnota vystoupala až na 40 miliónů uživatelů, avšak dle výzkumů klesl v současnosti počet aktivních uživatelů o 60 %. Zpočátku byl Google+ pouze v testovacím provozu, což znamenalo, že podmínkou pro založení účtu bylo dosažení 18 let. Důvodem stanovení této věkové hranice byl fakt, že společnost nemohla zaručit úplnou ochranu osobních údajů nezletilých. V lednu roku 2012 se věková hranice pro založení účtu na Google+ snížila na 13 let. Jedním

z charakteristických prvků této služby je možnost třídění kontaktů do takzvaných „kruhů“, což některé další sociální sítě nabízejí pouze v omezené podobě. Díky rozdělení přátel do určitých okruhů může uživatel určovat příjemce jeho sdělení na sociální síti. Mezi další aplikace patří například hry nebo takzvané „setkání“, které umožňuje videochatování se skupinou maximálně deseti přátel. (<http://cs.wikipedia.org>)

2.5 Nejznámější české sociální sítě

K nejpoblárnějším českým sociálním sítím patří Spolužáci.cz, Lidé.cz a Líbímseti.cz, méně populární jsou Ukažse.cz nebo Štěstí.cz, které jsou zaměřeny na seznamování. (<https://www.ibm.com>)

2.5.1 Spolužáci.cz

Česká sociální síť Spolužáci.cz je provozována serverem Seznam.cz a je v podstatě obdobou americké sítě Classmate. Na této webové stránce se nachází databáze základních, středních a vysokých škol s rozdělením na jednotlivé třídy, které mohou být jak současné, tak bývalé. Tento web je určen pro žáky a studenty, ale také pro ty, kteří chtějí najít a kontaktovat své bývalé spolužáky. Stránky nabízí přehledné třídění škol podle okresů a měst. Server umožňuje jeho uživatelům nahrávat fotografie, dokumenty nebo psát ostatním spolužákům vzkazy na nástěnku. Možnost nastavení hesla u jednotlivých tříd znemožňuje přístup cizím uživatelům. V únoru 2009 byli Spolužáci.cz nejnavštěvovanější českou sociální sítí. (<http://www.socialnisite.estranky.cz>), (<http://cs.wikipedia.org>)

2.5.2 Lidé.cz

Portál Lidé.cz je jednou z nejznámějších českých sociálních sítí, která spadá do vlastnictví firmy Seznam.cz. V roce 2007 dosáhl web milionu uživatelů. O rok později prošel aktualizací a v roce 2009 se stal nejnavštěvovanější českou sociální sítí. Tato webová stránka umožňuje vytvoření profilu, kde může uživatel uvést například pohlaví,

věk nebo místo bydliště. Mezi další funkce patří nahrávání a posílání fotografií nebo videí a především textová i hlasová komunikace s ostatními uživateli. Mezi další funkce patří různá diskuzní fóra, chat nebo seznamka. (<http://cs.wikipedia.org>), (<http://www.socialnisite.123abc.cz>)

2.5.3 Líbímseti.cz

V roce 2002 byla poprvé spuštěna česká sociální síť Líbímseti.cz, jejíž primární funkcí bylo seznamování přes internet. Na těchto stránkách si mohou uživatelé vytvořit svůj profil a nahrát na něj vlastní fotografie, které pak mohou ostatní hodnotit. Server ovšem nabízí i jiné funkce. Probíhají zde různě zaměřené diskuze, lze využívat funkci chat, hry nebo horoskopy. K dispozici jsou také informace ze světa celebrit. Uživatelé mohou mimo klasického chatu používat také videochat, kde mohou sledovat ostatní prostřednictvím webové kamery. Pod názvem Líbímseti Life začal portál pořádat vlastní seznamovací párty s místem konání v Praze a větších městech. Právě zde mohou uživatelé potkat své virtuální přátele osobně. (<http://www.socialnisite.123abc.cz>), (<http://cs.wikipedia.org>)

2.6 Bilance sociálních sítí v ČR

Podobně jako ve světě, i v České republice se rozvíjí trend společenských webů. Statistiky uvádějí, že minimálně jednou měsíčně se na sociální síť přihlásí 63 % uživatelů. Tuto skutečnost ovlivňuje také snadnější a dostupnější připojení k internetu, které v dnešní době nabízí většina smartphonů neboli chytrých telefonů. Smartphony jsou v současnosti nejen velmi populární, ale také stále dostupnější. Jejich prodej zřejmě podporuje právě snadný přístup k internetu a tím pádem i ke komunikačním webům, což jsou jedny ze základních funkcí těchto chytrých telefonů. (<https://www.ibm.com>), (<http://www.m-journal.cz>)

2.6.1 Popularita zahraničních sociálních webů

V roce 2013 Facebook opět potvrdil své prvenství na žebříčku nejoblíbenějších sociálních sítí. Světová bilance uvádí, že má přes 1 miliardu uživatelů. Začátkem roku vzrostl počet českých uživatelů Facebooku na 3,8 milionu, avšak je třeba brát v úvahu velké množství falešných účtů. Effectix.com uvádí, že počet nepravých účtů se může vyšplhat až na 2 miliony, tedy 1,8 milionů lidí. Prudký nárůst zaregistrovaných zažila tato sociální síť začátkem roku 2010, pak ale nastalo zpomalení, které stále trvá. Oficiální údaje uvádí, že na Facebooku je 72 % lidí ve věku do 36 let a 56 % lidí do 29 let. (<http://mediamania.tyden.cz>), (<http://www.m-journal.cz>)

Co se týče Twitteru, ten má naopak vzrůstající tendenci. Počet založených účtů stoupl zhruba o 50 000, ovšem u nás a na Slovensku má stále jen kolem 162 000 aktivních účtů. Podle internetového odborníka Daniela Dočekala by mohl počet českých uživatelů Twitteru dosáhnout jednoho milionu v roce 2036. Twitter je celkově považován za jednu z nejrychleji se rozvíjejících sociálních sítí. Jen za rok 2013 stoupl počet jeho uživatelů o 40 %. V současné době má účet na tomto webu zhruba 288 milionů lidí a využívá ho 21 % internetové populace. (<http://mediamania.tyden.cz>), (<http://www.svetandroida.cz>)

I přes skutečnost, že společenský web Google+ existuje teprve 2 roky, podařilo se mu dostat na druhé místo v žebříčku počtu uživatelů. Sociální síť Google+ se v jeho začátcích příliš nedůvěřovalo, avšak v současnosti má už 343 milionů aktivních účtů. Tento společenský web navštěvuje kolem 400 tisíc Čechů. (<http://www.svetandroida.cz>), (<http://mediamania.tyden.cz>)

2.6.2 Pád českých společenských serverů

Co se týče českých sociálních sítí, ty zaznamenávají už od roku 2009 spíše pokles, a to díky Facebooku a dalším zahraničním sociálním serverům. Počátkem roku 2013 byla nejnavštěvovanější lokální síť Lidé.cz, kterou využívalo asi 880 000 uživatelů. Server Spolužáci.cz registroval 620 000 uživatelů a Líbímseti.cz 300 000 uživatelů. (<http://mediamania.tyden.cz>), (<http://www.justit.cz>)

3. Vývoj dětí na prvním stupni základní školy

3.1 Období školního věku

Období školního věku lze charakterizovat jako určité potvrzení vlastních kvalit v různých sociálních skupinách. Nejedná se tedy jen o vztah k dospělým, ale také o vztahy k vrstevníkům, kdy můžeme toto věkové období považovat za fázi vytváření horizontálního společenství, tj. vrstevnické skupiny s vlastní hierarchií a pravidly. (Vágnerová, 2008)

Střední školní věk (8-12 let) můžeme označit za období přípravy na následující období dospívání. Bez sociálních tlaků ze strany rodiny, školy nebo vrstevníků by se dalo nazvat obdobím klidu a pohody. Je zde přítomen pozvolný rozvoj dítěte ve všech oblastech. (Vágnerová, 2008)

3.2 Vývoj kognitivních funkcí

Začátkem školní docházky až po dospívání prodělává dítě významný rozvoj v oblasti poznávacích procesů, jde například o čítání, vnímání, paměť, myšlení a obrazotvornost. (Čačka, 2000)

3.2.1 Myšlení a zpracování informací

Vývoj dětského uvažování je postupný. Také jejich poznávání se stává objektivnější a přesnější na rozdíl od věku předškolního. Způsoby uvažování většinou závisí na kontextu situace. Logické myšlení je prozatím funkční pouze ve známých situacích. Když má však dítě čelit problému, který nezná a nemá s ním zkušenosti, uchyluje se k vývojově nižší strategii uvažování. To platí i pro různé zátěžové situace. Mění se způsob myšlení se u dětí projevuje v jejich úvahách o okolním světě, ostatních lidech a také o sobě samém. (Vágnerová, 2008)

Dítě se v tomto období zabývá poznáváním opravdového světa. Zajímá se o to, jaký svět je a jaká jsou v něm pravidla a možnosti. Začíná také postupně chápat různé souvislosti, vztahy a proměnlivost reality, což je znakem konkrétního logického myšlení. Objevuje se schopnost dívat se na věci a situace ze širší perspektivy a tím opustit vázanost pouze na jeden aspekt reality. Je zde schopnost posuzování a kombinování více hledisek, díky čemuž může dítě pochopit postoje a reakce jiných lidí a vžít se do nich. Dokáže také odhadnout, jak jeho chování a postoje vnímají ostatní. (Vágnerová, 2008)

Důležitá je v tomto věku také dovednost hromadění a uspořádávání nových poznatků. Postupně narůstá počet i hloubka porozumění pojmům a také logičnost jejich uspořádání. V kognitivní oblasti se dále vyvíjí schopnost potlačit nepodstatné informace. Dítě se postupně učí sebehodnocení, získává schopnost zhodnotit a ocenit své vlastní schopnosti a dovednosti. K rozvoji strategií pro řešení různých úkolů nebo problémů přispívá především školní prostředí. (Vágnerová, 2008), (Čačka, 2000)

3.2.2 Paměť a pozornost

U dětí na prvním stupni základní školy nastává značný vývoj paměti a pozornosti. Začíná u nich dozrávat schopnost soustředění se na určitý podnět nebo činnost. Dítě je schopno svou pozornost ovládat, což znamená, že ji bez rozptylování dokáže udržet u určitého podnětu nebo ji dokáže přesouvat potřebným směrem. U mladších školáků je však pozornost spíše slabší, krátkodobá a více náchylná k rušivým vlivům. Délka soustředění však závisí z velké části na charakteru činnosti a později i na zájmové orientaci dítěte. (Vágnerová, 2008), (Čačka, 2000)

Podle Vágnerové (2008) má právě škola velký vliv na rozvoj paměťových funkcí dětí, které se intenzivně vyvíjí ve věku 6 - 12 let. Dobře vyvinutá paměť u dětí neumožňuje pouze zapamatování informací, ale slouží také k upevnění způsobů řešení problémů. U žáků se začíná rozvíjet také metapaměť, což jsou obecné poznatky o paměti, které jim usnadňují výběr vhodných paměťových strategií.

3.2.3 Jazykové schopnosti

Předpokladem pro úspěch ve škole, je dostatečná slovní zásoba a jazykové schopnosti, které už má dítě většinou při nástupu do školy. Rozvoj řeči napomáhá také pamatování a celkovému chápání. Na rozvoji dětského slovníku se nejvíce podílí rodina, škola, vrstevníci, ale také média. Děti si často osvojují slova, kterými mohou vyjadřovat své pocity a názory. Mnohá slovíčka se učí, aby byly oblíbené ve vrstevnické skupině. Jedná se hlavně o různá oslovení nebo slovíčka slangového původu. (Vágnerová, 2008), (Langmeier, Krejčířová, 1998)

3.2.4 Emoční rozvoj

Co se týče vývoje emočního, je školní období charakteristické zvýšením emoční stability a odolnosti vůči zátěži. Děti jsou v tomto období charakteristické optimistickým pohledem a celkovou vyrovnaností. Postupně se mění také jejich citové prožívání a samotné vyjadřování emocí. Skrze rozvoj emoční inteligence je dítě schopno lépe porozumět svým vlastním pocitům a lépe pochopit i pocity ostatních lidí. Důležitou roli hraje také emoční opora. Zatímco pro děti mladšího školního věku jsou emoční oporou především rodiče, u dětí středního školního věku tuto funkci čím dál častěji přebírají vrstevníci. Možnost sdílení pocitů je pro školáky důležitá jak pro citový, tak pro sociální rozvoj. Pomáhá jim to lépe porozumět svým emocím a ovládat je. Sdílení emocí s vrstevníky je jednodušší, protože na rozdíl od dospělých čelí vrstevníci podobným problémům a jsou na stejné vývojové úrovni. (Vágnerová, 2008)

Školáci bývají schopni své emoce více ovládat a mnohdy se u nich objevují tendence určité pocity potlačovat. Nejčastěji bývá potlačována zlost a úzkost, mezi vrstevníky je to nejčastěji strach. K narušení emoční bilance může dojít zahájením školní docházky, kdy vzrůstající tlak a požadavky ze strany rodičů a školy mohou podněcovat negativní pocity dětí. (Vágnerová, 2008)

Podle Langmeiera a Krejčířové (1998) malý školák poznává, že pocity, přání či motivy je možné před okolím skrývat, ale nelze je skrýt před sebou samým.

V tomto věkovém období probíhá důležitý vývoj také v oblasti sebepojetí. U školáka se vyvíjejí sebehodnotící emoce, které souvisí s hodnocením dospělých,

vrstevníků a také se srovnáváním sebe sama s ostatními dětmi. Tento proces je důležitý k dosažení sebepřijetí, někdy však může být výsledkem spíše pocit méněcennosti. (Vágnerová, 2008)

3.3 Vývoj autoregulačních schopností a socializace

Vývoj autoregulačních schopností chápeme jako nové postoje k překážkám. Dítě je schopno pochopit, že by mělo dělat to, co je nezbytné, a tím se vzdát nebo oddálit činnost, která mu přináší uspokojení. (Vágnerová, 2008)

Pro dítě v tomto období je největší sociální událostí vstup do školy, a tím pokles výhradně rodinného vlivu. Tato skutečnost jde ruku v ruce s narůstajícími sociálními požadavky a celkovou změnou života. I přes to, že už není rodinný vliv tak silný, pořád hraje velkou roli v rozvoji schopností, dovedností a zkušeností dítěte. Pod vlivem školy se u dětské osobnosti rozvíjejí a upevňují různé vlastnosti, schopnosti a žádané způsoby chování, díky nimž získává dítě předpoklady k dalšímu uplatnění ve společnosti. (Vágnerová, 2008)

Podle Marie Fürst (1997) je období raného mládí rozhodujícím stádiem pro sociální vztahy. Dítě se pomalu dostává z úzkého kruhu rodiny a začíná navazovat kontakty s vrstevníky, ale také s učiteli nebo vychovateli.

Pro školáka je velmi důležitá vrstevnická skupina, jejímž prostřednictvím se odehrává rozvoj takových vlastností a dovedností, které jsou důležité pro život v lidském společenství. Začleňováním dítěte do kolektivu se postupně rozlišují jeho role a postavení. (Vágnerová, 2008)

3.3.1 Rodinné vztahy

Dítě vnímá svou rodinu jako oporu a emoční zázemí. V této době si rodina vytváří společnou historii díky nejrůznějším zážitkům a rodinným rituálům, které její členy více stmelují. (Vágnerová, 2008)

Pro dítě školního věku je důležité cítit přítomnost, pochopení a zájem ze strany rodičů. Objeví-li se v jeho životě situace, kterou není schopno samo zvládnout, automaticky se obrací na rodiče jako na zdroj emoční opory. V tomto období je přesvědčeno, že tu pro něj budou vždy. Rodiče jsou většinou vnímáni jak vzor nebo jsou dokonce považováni za ideál, kterému by se chtělo dítě přiblížit. (Vágnerová, 2008)

Rodiče dítěti pomáhají ke smysluplnému učení a zároveň rozhodují například o tom, do jaké školy bude chodit a jakým směrem se bude ubírat. Chyba ovšem nastává, když jsou na dítě kladeny přehnaně vysoké nároky nebo když je nuceno do činností, o které nejeví zájem. Tato situace může vyvolat pocit neúspěšnosti a méněcennosti. (Vágnerová, 2008)

Funkční rodina je charakteristická společným sdílením pocitů jejích členů. Příslušníci rodiny dovedou o svých pocitech diskutovat, ale také je ovládat, díky čemuž je dítě schopno chápat jak vlastní, tak cizí emoční prožitky a učí se s nimi pracovat. Jsou-li však vztahy v rodině narušeny, dítě tuto důležitou zkušenost ztrácí a tento nepříznivý model si přenáší do svého budoucího života. Neporozumění mezi rodiči často zapříčiní nezáměr nebo také netrpělivé a afektivní chování vůči jejich dětem. (Vágnerová, 2008)

3.3.2 Školní prostředí

Školní instituce se v tomto období stává neoddelitelnou součástí dětského života. Dítě si musí zvyknout na změnu prostředí a celkovou proměnu dosavadního režimu. Dennodenně přichází do interakce s novými lidmi a čelí novým úkolům a požadavkům.

Podle Čačky (2000) se dítě se s nástupem do školy musí přizpůsobit jak náporu nových povinností, tak nově stanovenému režimu dne a zcela odlišné společenské situaci. Adaptaci na školní prostředí může pozitivně ovlivnit rodina.

S nástupem do školy se dítě pomalu začíná odpoutávat ze závislosti na rodině a začínají se u něj rozvíjet nové schopnosti, dovednosti a vlastnosti jeho osobnosti. Jiné prostředí přináší také rozdílné zkušenosti, změny v hodnotové hierarchii a určitou

modifikaci sebepojetí, která závisí především na úrovni vlastního výkonu a na jeho hodnocení. (Vágnerová, 2008)

Ve středním školním věku se dítě projevuje větší kritičností, přiměřenějším sebehodnocením a do jeho povědomí se dostávají i výsledky ostatních spolužáků ze třídy. Školák si uvědomuje, že všichni nejsou na stejné úrovni. Klade tedy důraz na spravedlnost a nastolení stejných podmínek pro všechny žáky. (Vágnerová, 2008)

3.3.3 Vliv vrstevnické skupiny

Za jednu z nejvýznamnějších potřeb školního věku je považován kontakt s vrstevníky. Mezi stejně starými jedinci se rozvíjejí jiné schopnosti, vlastnosti a dovednosti než v prostředí rodinném nebo ve škole. Děti se v interakci s ostatními učí různým způsobům komunikace a spolupráce. Dále trénují sebeovládání a zvládání rozmanitých situací. (Vágnerová, 2008)

Emoční opora, kterou poskytuje z velké části rodina, začíná narůstat i ze strany vrstevníků. Děje se tak především proto, že se dítě setkává s různými problémy, které se podle nich s dospělými řešit nedají. Za to je může sdělit kamarádům, kteří se vyrovnávají s podobnými životními situacemi, což znamená, že ho lépe pochopí. U dítěte tedy nastává pozvolné odpoutávání z vazby na dospělé a uvědomování si významu a moci skupiny, která přináší pocit jistoty a více možností. Pro dítě je také velmi důležité se ve vrstevnické skupině realizovat. Největší důraz je většinou kladen na pohybové schopnosti a fyzickou sílu. (Vágnerová, 2008)

Dítě ve středním školním věku už neklade důraz jen na společně sdílenou aktivitu, jako tomu bylo v mladším školním věku. Kamarády si začíná vybírat podle odlišných kritérií. Posuzuje například schopnost vzájemné solidarity a pomoci. Významným posunem v kamarádských vztazích je také prohloubení vzájemného porozumění a důvěry. Za kamaráda je považován ten, kdo vyslechne, pomůže, nezradí a dá se mu důvěřovat, což zajišťuje dostatečnou emoční oporu. Již v tomto období se začínají nápadně oddělovat dívčí a chlapecké skupiny. (Vágnerová, 2008)

Kamarádské vztahy může dítě navázat ve škole nebo při různých mimoškolních aktivitách. V tomto období si většinou vybírá děti stejného věku a pohlaví. Pro školáka

se stává významnou vrstevnickou skupinou školní třída, která je charakteristická věkovou vyrovnaností a rovností mezi jejími členy. Ve školní třídě jsou od všech žáků očekávány stejné kompetence a podobné chování, což zapříčiňuje odmítavý postoj k projevům, které tyto očekávání nesplňují. Proto jedinci s odlišným chováním a postoji bývají zpravidla vyloučeni z kolektivu. Ve třídě se lépe prosazují žáci, kteří jsou otevření, přátelští a projevují pozitivní emoce. Na druhou stranu děti, které nesplňují určité požadavky, se stávají neoblíbenými. Jejich chování se většinou projevuje neschopností navázat kontakt s ostatními a spolupracovat. Projevy těchto jedinců bývají nepříjemné a rušivé. Odmítání a nepřijetí ze strany spolužáků může zapříčinit různé způsoby reakce, například vnucování, předvádění se a někdy dokonce agresivitu nebo zlomyslnost. Tyto děti většinou postrádají průbojnost a schopnost se bránit nebo prosadit. Bývají úzkostné a bojácné. (Vágnerová, 2008)

Vytváření kamarádských vztahů je důležitým předpokladem pro vznik hlubších přátelství, intimních vztahů a pro celkovou sociální úspěšnost. Tato role má velký vliv v oblasti budoucích strategií chování v sociálních vztazích. (Vágnerová, 2008)

3.3.4 Vývoj chování a morálního uvažování

Děti v tomto věkovém období kladou velký důraz na získání pozitivního hodnocení. Přijetí, uznání a pochvala jsou velmi důležité, školák se tedy chová požadovaným způsobem, aby této odezvy dosáhl a byl oceněn. Stejně tak významné bývá kladné sebehodnocení, proto se jedinec chová způsobem, který v něm nebude vyvolávat pocit viny a srážet jeho sebeúctu. (Vágnerová, 2008)

Střední školní věk je doprovázen rozvojem prosociálního chování. Školák je ochotný se s ostatními podělit nebo někomu poskytnout pomoc. Dalším výrazným rysem tohoto období se stává požadování spravedlnosti, rovnosti a poctivosti a později přicházejí také změny postojů vůči autoritě. Význam vrstevnické skupiny narůstá, a tím i autorita touto skupinou stanovená. (Vágnerová, 2008)

3.4 Rozvoj osobnosti dítěte a sebepojetí

Rozvoj dětského sebepojetí ovlivňuje hned několik faktorů. Jsou to především zkušenosti, které jedinec má se sebou samým, dále také postoje, hodnocení a názory ostatních lidí. Součástí sebepojetí je také výkon, který školák srovnává s vrstevníky a hodnotí jej. Obtížnější je však sebehodnocení v oblasti psychických projevů a citových prožitků. Děti ve středním školním věku mají tendenci ke kritičtějšímu a negativnějšímu hodnocení sebe sama. Tento fakt mohou zapříčinit narůstající nároky ve škole, objektivnější pohled na situaci nebo nedostatečné naplnění ideálu, který stanovili rodiče. Narůstající rozdíl mezi ideálem a skutečností může znamenat snížení sebedůvěry a sebeúcty. (Vágnerová, 2008)

Čačka (2000) uvádí, že dítě má určitou představu o tom, jaké je, ale i o tom, jaké by si přálo být, kdy se jedná o jakýsi ideál vlastní osoby. Vůči tomuto ideálu se chlapci i děvčata stávají stále kritičtější a postupně i realističtější.

4. Negativní vliv internetu

4.1 Fyzické potíže spojené s užíváním internetu

Práce s počítačem může přinést nemálo zdravotních potíží. Jedním z hlavních problémů je špatná ergonomie těla při sezení u počítače, jejíž následky jsou křivení páteře, přemáhání krčních svalů, křečové žíly a problémy s oběhovým systémem. Správné držení těla negativně ovlivňuje sezení na nevhodných židlích či přímo v posteli. (<http://it.pedf.cuni.cz>)

Záření monitoru negativně ovlivňuje nejen imunitní systém, ale především zrak, což většinou souvisí i se špatným osvětlením při práci s počítačem. Při používání počítače se oči zaměřují téměř celou dobu na jedno místo, čímž dochází k ochabování očních svalů ovládajících ostrost vidění. Dochází tak k deformaci oční bulvy a jako následek vzniká slabozrakost, dalekozrakost nebo jiné oční vady. Často také dochází k vysychání oční sliznice či bolestem hlavy. V současné době se můžeme setkat s pojmem počítačový zrakový syndrom, jež je charakteristický celkovým napětím očí, slzením, únavou, potížemi s ostrostit vidění nebo dokonce dvojitým viděním. Alespoň částečným řešením těchto problémů může být tzv. oční gymnastika. Jedná se o jednoduchá oční cvičení, jejichž prostřednictvím se prokrvují oční svaly, díky čemuž si zachovávají pružnost a nepřispívají k deformaci oční bulvy. (<http://it.pedf.cuni.cz>)

Nadměrné vysedávání u PC způsobuje také špatné návyky v životosprávě. Jedním z největších problémů je bezesporu nedostatek pohybu, protože přispívá ke vzniku civilizačních chorob, např. obezity mnohdy doprovázené cukrovkou. Těmto potížím se dá však snadno vyhnout dostatečným sportováním a pobytem venku. Nedostatek pohybu se snažila řešit i společnost Microsoft, která se zaměřila na tvorbu her, které jsou ovládány právě pohyby těla. Tento typ her je vhodný pro všechny věkové kategorie, ale po finanční stránce je poměrně náročnější. (<http://it.pedf.cuni.cz>)

Nadměrné užívání počítače mohou postihnout také různá srdeční onemocnění, bolesti a ztuhlost zápěstí či kloubů nebo také epilepsie. (<http://www.e-bezpeci.cz>)

4.2 Psychické a sociální potíže

Neblahý vliv mají informačně-komunikační technologie také na psychiku, duševní stavy a emoce. Reálný svět je často nahrazován imaginárním a virtuálním prostředím, a to hlavně prostřednictvím her, kde dochází k uvolnění sebekontroly a zábran. Tyto jevy jsou pak často přenášeny do každodenního života. U her typu RPG se hráč může zcela ztotožnit s hlavní postavou a prostředím hry. Všechny tyto aspekty podporují chybné vnímání reálného světa. Násilí v hrách dále podněcuje sklony k agresivitě, fyzickému násilí, šikanování a celkové nepřátelské naladění vůči reálnému světu. Se vzrůstajícím časem stráveným u her jsou postupně omezovány ostatní činnosti, tedy koníčky, zájmy a sportovní aktivity. V nejkrajnějším případě může dojít až k jejich úplnému vymizení. (<http://it.pedf.cuni.cz>), (<http://www.e-bezpeci.cz>)

Postupem času se mohou objevit také psychické a neurologické potíže, které ve většině případů značně ovlivní osobnost jedince. Člověk se může stát neurotikem, trpět fobickými stavy, tiky, poruchami spánku nebo také psychotickými stavy, jež zahrnují mánie a deprese. U dětí může dojít k narušení spánku vlivem stoupající hladiny adrenalinu, což zapříčiňuje hraní akčních her. S psychickým stavem těsně souvisí i vznik somatických potíží, jako například kožní alergické reakce, úrazy z nepozornosti nebo z napodobování virtuálních scén. (<http://it.pedf.cuni.cz>)

Příliš mnoho času stráveného na internetu může přispívat k nepravidelnému stravování, nedostatku spánku a k chybné organizaci času. Výrazným ukazatelem bývá také zhoršení školního prospěchu, celková nesoustředěnost a v neposlední řadě také poruchy paměti. (<http://www.e-bezpeci.cz>)

Ve sféře sociální může nadměrné trávení času na internetu a sociálních sítích přispět ke zhoršení mezilidských vztahů, což je často doprovázeno vztahovou úzkostí a neschopností řešit vzniklé problémy. Nejvíce zasaženy bývají vztahy rodinné a partnerské. (<http://www.e-bezpeci.cz>)

Se vztahy úzce souvisí i schopnost komunikace. Ta se na internetu vyskytuje v různých formách. Uživatelé se mohou vzájemně spojit buď telefonicky prostřednictvím určitých aplikací (např. Skype) nebo písemně, což je mnohem častěji využívaná metoda komunikace. Textové spojení s ostatními uživateli probíhá například přes e-maily, chaty nebo na sociálních sítích.

Digitální mládež se ve svých internetových písemných projevech uchyluje k používání zkráceného jazyka a k vyjadřování emocí pomocí tzv. emotikon. Časté chatování vede k ochabování slovní zásoby, a tím pádem i k horšímu vyjadřování v komunikaci na živo a také k obtížnějšímu porozumění textu. Zhoršení či ztráta komunikačních schopností se neprojevuje pouze mezi vrstevníky, ale i ve školním prostředí při interakci s učiteli a hlavně také doma s rodinou. (<http://it.pedf.cuni.cz>)

4.3 Netholismus

V současné době patří mezi nejrizikovější závislosti bezesporu psychoaktivní látky, mezi něž se řadí drogy, alkohol a nikotin. V posledních letech se však stále častěji hovoří také o takzvané nelátkové závislosti, která může být rizikovou nejen pro dospělé, ale i pro děti. Spojení nelátková neboli behaviorální závislost označuje činnost, které člověk věnuje nadměrné množství času, čímž většinou narušuje normální sociální fungování. Ke klasickým příkladům nelátkové závislosti patří závislost na počítačích, nakupování, automatech, práci a dalších činnostech, přinášejících člověku uspokojení, avšak behaviorální závislosti nejsou z pohledu medicíny považovány za závislost v pravém slova smyslu, jsou tedy spíše označovány jako závislostní chování. (<http://www.sancedetem.cz>)

Příkladem behaviorálního závislostního chování je netholismus. Jak už název napovídá, jedná se o závislost na internetu, což zahrnuje hraní počítačových her, užívání sociálních sítí, chatování, sledování e-mailů, běžné surfování a podobně. V širším pojetí se jedná o závislost na tzv. virtuálních drogách, kam lze navíc zařadit i televizi nebo mobilní telefon. Na rozdíl od konzumace drog zde nedochází k závislosti fyzické, nýbrž psychologické. Riziko vzniku netholismu je vyšší u jedinců (<http://www.e-bezpeci.cz>)

Netholismus je definován jako nadměrné používání internetu, které v životě závislého způsobuje psychologické, sociální, pracovní či školní komplikace. Uživatel se ve většině případů stává závislý na nějaké konkrétní aplikaci nebo činnosti na internetu. Tento typ závislosti je nejvíce rizikový právě u dětí a mládeže, kdy nejčastěji vzniká závislost na on-line hrách, chatech nebo na sociálních sítích. Netholismem je tedy podle výzkumů nejvíce ohrožená skupina dospívajících ve věku od 12 do 19 let, dále jsou ohroženi také dospělí od 20 do 26 let. Riziko vzniku je vyšší především u jedinců, kteří

mají potíže v reálném světě. Útočiště a úspěch pak často hledají právě v kyberprostoru. (<http://www.sancedetem.cz>), (<http://www.e-bezpeci.cz>)

Závislostní chování na internetu má hned několik příznaků. Charakteristická je nutková potřeba používat internet a ztráta kontroly nad jeho užíváním. Jestliže se člověk ocitne v situaci, kdy se nemůže věnovat vybrané činnosti, projeví se u něj stejně jako u závislostí látkových, abstinenční příznaky jako například bušení srdce, třes, nesoustředěnost a podrážděnost. Časté jsou také výkyvy nálad, agresivní chování nebo problémy se spánkem. Dalším negativním dopadem je též zanedbávání pracovních či školních povinností a ztráta zájmu o původní koníčky, přátele a rodinu. Závislý se většinou marně snaží omezit čas strávený na internetu a nezdědka se dostaví také fyzické potíže. Hodiny strávené on-line většinou razantně mění denní režim jedince, často tedy dochází k vytvoření spánkového dluhu, ke zhoršené orientaci v prostoru a čase a k celkovému vyčerpání. (<http://www.sancedetem.cz>), (<http://it.pdf.cuni.cz>)

Jak bylo již zmíněno, netholismus velmi často souvisí s prostředím on-line her. Nejnebezpečnější hry jsou takové, které zobrazují nežádoucí nebo agresivní chování. Tyto jevy lze pak snadno napodobit v reálném světě, což vede ke vzniku násilných činů, což samozřejmě negativně působí na psychický rozvoj dítěte. (<http://www.sancedetem.cz>)

Žebříčku návykovosti on-line her vévodí hry typu RPG (z anglického výrazu „role playing games“). Jejich návykovost spočívá v tom, že hráči zde vstupují do světa fantazie, který se neustále mění, vyvíjí a budí v nich zvědavost a nutkání se do hry opakovaně vracet. Charakteristickým rysem tohoto typu her je také tvorba virtuálních přátelství. Za nejvíce návykovou on-line hru je považován celosvětově známý World of Warcraft. (<http://www.e-bezpeci.cz>), (<http://www.sancedetem.cz>)

Jako zajímavost lze uvést, že ve dvaceti letech věku mají mladí lidé na kontě již dvacet tisíc hodin strávených on-line, což odpovídá množství času tréninku profesionálních pianistů. (<http://www.sancedetem.cz>)

Ověření míry závislosti na internetu nabízí ve své knize David Šmahel (2003). Test závislostního chování obsahuje celkem 13 otázek a již tři kladné odpovědi vybízí k zamyšlení se nad vztahem k internetu. Při více než sedmi kladných odpovědích je vhodné uvažovat o návštěvě psychologa.

Test závislosti na internetu:

- Nejste-li zrovna on-line, přemýšlíte, co budete dělat příště, až budete?
- Je internet ve vašem hodnotovém žebříčku na jednom z prvních třech míst?
- Zhorší se vám nálada po tom, co se musíte odpojit od internetu?
- Zdá se vám, že se hůř soustředíte, nejste-li on-line?
- Nezdá se vám po odpojení od internetu svět značně neskutečný?
- Trávíte na internetu stále větší množství času? (z jiných než pracovních či jiných povinností)
- Potřebujete na internetu stále více času, abyste dosáhli toho, co chcete?
- Máte nepříjemné psychické či fyzické pocity po tom, co se odpojíte?
- Chtěli jste snížit čas, který trávíte on-line, ale nepodařilo se to?
- Myslíte, že se kvůli internetu vídáte méně s přáteli?
- Přes nějaké problémy, které jste měli kvůli používání internetu, jste on-line v nezmenšené míře?
- Omezili jste kvůli internetu nějaké své zájmy – sportovní, kulturní, rekreační?
- Měli jste kvůli internetu potíže s vykonáváním svých pracovních, rodinných či školních povinností? (Šmahel, 2003)

4.4 Formy elektronického násilí

4.4.1 Kyberšikana

Kyberšikana je označení pro druh šikany, která probíhá ve virtuálním prostředí, prostřednictvím informačních komunikačních technologií. Často se může prolínat i s šikanou v reálném světě. Odborník v oblasti šikany, Dr. Michal Kolář, popisuje kyberšikanu jako jev, kdy jednotlivec nebo skupina dětí záměrně a zpravidla opakovaně ohrožuje, pronásleduje a týrá psychicky jiné dítě, k čemuž využívá mobilní přístroje a Internet. Hlavním cílem útočníků je tedy ublížit oběti. (Eckertová, Dočekal, 2013)

Virtuální svět oproti reálnému nabízí uživateli spoustu možností. Lidé zde mohou být zcela anonymní, mohou komunikovat, aniž by byli zatíženi svými fyzickými nedostatky nebo společenskými rolemi, což často využívají právě pachatelé kyberšikany. (<http://cms.e-bezpeci.cz>)

Při realizaci kyberšikany bývají útočníci většinou anonymní. Ve virtuálním prostředí vystupují pod přezdívkou (nickem) a používají neznámou e-mailovou adresu či telefonní číslo. Útočník si může falešných identit vytvořit hned několik a většinou je velmi obtížné ho vystopovat. (<http://cms.e-bezpeci.cz>)

Původcem kyberšikany může být každý, kdo se dostatečně vyzná v informačních a komunikačních technologiích. Není zde rozhodující věk, pohlaví, síla jedince či postavení v sociální skupině. Podle výzkumu bývají útočníky často děti nebo mladiství, kteří tráví hodně času na internetu, a to bez dohledu rodičů. Více případů kyberšikany mají na svědomí chlapci nežli dívky. Zajímavé je, že kyberútočníci bývají mnohdy sami oběťmi kyberšikany nebo jejími pozorovateli. (<http://cms.e-bezpeci.cz>)

Obětí kyberútoků se většinou stávají děti závislé na internetu a mobilních telefonech. Ve virtuálním prostředí totiž nejčastěji navazují sociální kontakty a ve skutečném světě moc kamarádů nemívají. Často to bývají také oběti tradiční šikany. 39 % obětí kyberšikany představují uživatelé sociálních sítí, například Facebooku, MySpace nebo Líbímseti.cz. K šikanování jedinců ve virtuálním světě dochází kvůli nedostatečnému seznámení s riziky spojenými se zneužitím informačních a komunikačních technologií. Na Internetu riskují zveřejňováním osobních informací nebo sdílením vlastních fotografií. Oběť kyberšikany se může také stát útočníkem či pozorovatelem. (<http://cms.e-bezpeci.cz>)

Publikováním nebo rozesíláním citlivých zpráv či nahrávek se kyberšikana rychle šíří, a tím získává početné publikum, které tyto materiály může šířit dál. Ostatní šířitelé tím zvyšují intenzitu útoku a celkově zhoršují dopad na oběť. (<http://cms.e-bezpeci.cz>)

Kyberšikana představuje psychické týrání obětí, které není na rozdíl od fyzické šikany až tak viditelné. Hlavním problémem je, že takto šikanovaní jedinci jsou často uzavření a nekomunikují o problémech s okolím, což mohou zapříčinit pocity strachu a studu. Je důležité zmínit, že kyberšikana nemusí být vždy záměrná. Může být založena

na špatně odhadnuté reakci daného člověka, kdy třeba jen nevinný žert může způsobit bolest. (<http://cms.e-bezpeci.cz>)

4.4.2 Kyberstalking

Stalking představuje dlouhodobé pronásledování, omezování a obtěžování jedince útočníkem. V případě, že pachatel k tomuto jednání využívá především Internet (například e-maily, sociální sítě) nebo mobilní telefon (telefonáty, sms), označuje se tento jev pojmem kyberstalking. (Eckertová, Dočekal, 2013)

Kyberstalker může z počátku na oběť působit mile a projevovat jí opakovaně přízeň. Toto chování však pomalu ale jistě přejde k vyhrožování. Stalker neboli slídič výrazně narušuje soukromí své oběti a snaží se v ní vyvolat pocity strachu a úzkosti. Osobu, kterou si stalker vyhlédl, může kontaktovat osobně, telefonicky, posílat jí výhrušné dopisy nebo různé poštovní zásilky. Mnohdy se stává, že se agresor zaměří nejen na zvolenou oběť, ale také na její rodinu, příbuzné či přátele. (Eckertová, Dočekal, 2013)

Pachatelé mohou pocházet z různých společenských vrstev. Obětí stalkerů se může stát kdokoliv a jejich aktivity mohou trvat i několik let. (Eckertová, Dočekal 2013)

Vhodnou obranou proti takovému jednání je ignorování útočníka. Oběť by neměla přistoupit na jeho hru a měla by se někomu se situací svěřit. Kyberstalkingu může člověk předejít dostatečnou ochranou svých soukromých informací. Pokud ke stalkingu dojde, je vhodné zaznamenávat veškerou stalkerovu činnost, což dopomůže k jeho usvědčení. (Bradáčová, 2012)

4.4.3 Sexting

Výraz sexting se skládá ze dvou slov, a to „sex“ a „texting“. Jedná se o zasilání nebo sdílení vlastních odhalených fotografií, videozáznamů nebo textů se sexuálním podtextem. K šíření tohoto obsahu slouží moderní komunikační technologie. Tvůrci materiálů s erotickou tematikou jsou samy děti. Pořízené fotky nebo videa vkládají na

jejich profily na sociálních sítích nebo je přímo odeslou třeba přes mobilní telefon jiné osobě. Nejčastěji sexting probíhá mezi vrstevníky. Období dospívání se vyznačuje objevováním sexuálních vztahů a experimentováním. Mladiství si ale neuvědomují, že se prostřednictvím sextingu vystavují vysokému riziku zneužívání, vydírání a veřejného posměchu. Výzkum z října roku 2012 uvádí, že až 88 % citlivých fotografií a videí je následně zveřejněno na jiném než původním zdroji. (Eckertová, Dočekal, 2013)

4.4.4 Happy slapping

Pojmem happy slapping se vyjadřuje natáčení reálného fyzického útoku na nic netušící oběť. Natáčení fyzického nebo sexuálního napadení a jeho zveřejnění je častým prostředkem kyberšikany. (Eckertová, Dočekal, 2013)

Pachatelé obvykle útočí na náhodně zvolenou osobu, například na chodce v parku. Jeden či více útočníků oběť napadne a další z agresorů celou činnost natáčí na mobilní telefon nebo kameru. Cílem napadení je pořídit co nejvíce šokující dokument, který pak agresoři zveřejní na sociálních sítích nebo na některém ze serverů pro sdílení videa. Za úspěch je považován rostoucí počet zhlédnutí videa a míra brutality. (Eckertová, Dočekal, 2013)

Tato trestní činnost se rozšířila ve Velké Británii, a to především v útocích na fyzicky slabé a často opilé bezdomovce. Násilné videozáznamy zde často slouží jako zsvěcovací rituály pro přijetí do různých skupin a gangů. Pachatelé si myslí, že oplývají mocí a že se řadí ke skupině silných. (Eckertová, Dočekal, 2013)

Pro dítě je většinou velmi obtížné odmítnout výzvu jeho vrstevníků ke spoluúčasti na těchto aktivitách. Pakliže jednatel odmítne, nestane se členem skupiny. Z toho důvodu se k takovým činům uchylují i děti, u kterých je to nepravděpodobné. (Eckertová, Dočekal, 2013)

4.4.5 Kybergrooming

Označení kybergrooming je výraz pro chování takzvaných kybergroomerů, což jsou uživatelé internetu vyznačující se manipulací dětmi. Skrze dětskou důvěřivost a

nezkušenost se snaží získat jejich intimní fotografie, videa nebo je přesvědčit přímo k osobní schůzce. Mezi typické praktiky kybergroomerů patří například vydírání nebo vyhrožování, k čemuž mohou využít právě získaný intimní materiál obětí. (Eckertová, Dočekal, 2013)

Kybergrooming je nejčastěji realizován prostřednictvím veřejných chatů, sociálních sítí, různých seznamovacích serverů nebo skrze komunikační aplikace ICQ a Skype. Cílem plánovaných schůzek bývá většinou pohlavní zneužití obětí. Kybergroomeréři jsou tedy často pedofilové. (<http://cms.e-bezpeci.cz>)

Akt manipulace dítětem útočником má obvykle několik fází. Nejprve se kybergroomer snaží vzbudit u dítěte důvěru tím, že se staví do role osoby, která nabízí porozumění, pochopení a pomoc. Je zde tedy záměr navázání důvěrného kamarádství. Útočnik se obvykle zaměřuje na řešení osobních témat, jako například sexuální život dospělých nebo mladistvým zasílají pornografické materiály, což je v mnoha zemích ilegální. Během sblížení se útočnik zároveň snaží oběť izolovat od okolí například od rodičů nebo kamarádů. Dítě je často nabádáno, aby se nikomu s touto situací nesvěřovalo. V další etapě procesu kybergroomingu se útočnik snaží posílit vztah s obětí podplácením. Bezdůvodně dítě zahrnuje různými dárky, kterými mohou být peníze, oblečení, mobilní telefon nebo třeba návštěva kina. Třetí fáze představuje vyvolání emoční závislosti oběti na útočnikovi, který moc dobře zná její intimní tajemství. Děti se odvrací od rodičů a kamarádů, kterým často lžou o tom, kde a s kým tráví volný čas. Veškerou důvěru vkládají právě v kybergroomera, který je teď jejich dobrým přítelem. Po vyvolání emoční závislosti u dítěte většinou dochází k setkání s útočnikem, které bývá realizováno v parku, v zoologické zahradě, v kině, na diskotékách nebo přímo v bytě kybergroomera. V poslední etapě většinou dochází k sexuálnímu obtěžování a zneužití oběti kybergroomerem. (<http://cms.e-bezpeci.cz>)

K nejčastějším obětem kybergroomingu patří děti s nízkou sebeúctou či sebedůvěrou, dále děti s různými emocionálními problémy, které hledají pomoc. Obtížně rozeznávají rizikovou komunikaci děti naivní a příliš důvěřivé. Další napadenou skupinou mohou být teenageři a adolescenti, kteří se o lidskou sexualitu zajímají, tudíž jim nedělá problém o ní mluvit. (Eckertová, Dočekal, 2013)

Děti a teenageři se nechávají často obelstít a později i vydírat, protože nepoznají, jaké nebezpečí jim hrozí, například si myslí, že na portálech určených dětem jim nic nehrozí. Někteří mohou odmítat fakt, že jsou manipulováni a útočníka vidí jako milého člověka. (Eckertová, Dočekal, 2013)

Zajímavou skutečností je, že mezi útočníky mohou patřit právníci, učitelé nebo policisté a v řadě případů pachatel svou oběť zná. Podle výzkumu převažují mezi kybergroomery osoby doposud netrestané. Potrestání pachatele za přípravu takového trestného činu není možné bez jeho přiznání. V České republice došlo k případům, kdy oběť schůzku ohlásila na policii, policisté byli na setkání přítomni, ale k násilnému činu nedošlo. Útočník se tedy obhájil tím, že chtěl dítě varovat a poukázat na to, jak se nemá chovat. Trest ho tedy minul. (Eckertová, Dočekal, 2013)

Výzkumy v USA z roku 2006 ukazují, že každé páté dítě od 10 do 17 let navštěvující online chat bylo kontaktováno kybergroomerem. Záměr útočníka však nahlásilo dospělým jen 25 % dětí. V roce 2011 byl zaznamenán celkový nárůst této kriminální činnosti. (<http://cms.e-bezpeci.cz>)

Prevencí proti kybergroomingu může být dobrý vztah a komunikace mezi rodiči a dítětem. Děti musí mít jistotu, že se rodičům mohou s jakýmkoliv problémem svěřit. Důležité je bezesporu informovat děti o nebezpečí, které jim hrozí a jak se těmito situacím vyhnout. (<http://cms.e-bezpeci.cz>)

Je velmi důležité, aby dítě nesdělovalo cizím lidem své osobní informace, aby nikomu neposílalo své fotografie (už vůbec ne odhalené!), a aby se nenechalo přesvědčit k osobní schůzce bez doprovodu. Jako názorná ukázka mohou sloužit internetové stránky www.seznamsebezpecne.cz. Rodiče by se měli více soustředit na vysvětlování nežli zakazování. (Eckertová, Dočekal, 2013)

V případě, že mladistvý přistoupí na schůzku naslepo, měl by někomu známému sdělit, kde se setkání koná a s kým. Měl by přijít na schůzku s doprovodem, který může situaci z povzdálí sledovat. Pro setkání by měl zvolit místo veřejné, nikoliv soukromý byt či odlehle lokality. (Eckertová, Dočekal, 2013)

Je důležité si uvědomit, že na Internetu je člověk vždy vystaven možnosti kontaktu se „skrytou identitou“. Potvrzuje to existence spousty falešných profilů na

sociálních sítích nebo nepravé přezdívky na různých komunikačních serverech. Dítě tedy může oslovit jakýkoliv cizí jedinec se záměrem navázání intimního vztahu. (Eckertová, Dočekal, 2013)

5. Pozitiva užívání internetu

V současné době je internet rozšířený téměř po celém světě a jeho možnosti se stále rozrůstají. Jedním z pozitiv internetu je zvětšující se dostupnost a v důsledku toho i růst počtu jeho uživatelů. Internet slouží především jako zdroj informací, jejichž množství zde nepřetržitě narůstá. Informace se na síti mohou publikovat a šířit bez jakýchkoliv bariér, například zde není omezení publikačními pravidly, jak je tomu u zdrojů tištěných. (<http://kcjl.modry.cz>)

Nespornou výhodou internetu přináší v oblasti komunikace. Umožňuje textový či audiovizuální kontakt s lidmi z blízkého okolí, ale i z druhého konce planety. Nabízí zkrátka propojení s celým světem. Internetovou interakci zprostředkovávají především sociální sítě, které umožňují rychlé spojení s ostatními uživateli, sdílení informací nebo také snadné seznámení s novými lidmi. (<http://kcjl.modry.cz>)

Většinu lidí slouží internet k rychlému a pohodlnému vyhledávání informací, a poněvadž jde o celosvětově propojenou síť, jeho uživatelé zde nachází informace nejen tuzemské, ale i zahraniční. Je ovšem třeba zdůraznit, že mnohé ze zveřejněných informací nemusí být pravdivé, zvláště když pochází z nedůvěryhodných zdrojů. (<http://kcjl.modry.cz>)

V dnešní době využívají hojně internetové připojení i děti a mládež. Pozitiva zde přináší hlavně v oblasti studia, a to díky snadnému přístupu k potřebným informacím. Také u dětí oblíbené počítačové hry mohou mít svá pozitiva. Výběrem vhodných her lze rozvíjet logické schopnosti dětí, strategické plánování, rychlé rozhodování či řešení problémů. Trénovat se zde může také postřeh nebo orientace ve složitých situacích. Existují i hry cizojazyčné, jež pomáhají rozvíjet slovní zásobu dítěte. (<http://kcjl.modry.cz>), (<http://www.sancedetem.cz>)

Pro některé uživatele může pobyt na internetu či sociálních sítích představovat určitou formu relaxace a trávení volného času. Internet i společenské servery nabízí nepřeberné množství různých aplikací a on-line her. Na sociálních webech jsou pak často přítomny skupiny sdružující uživatele se stejnými zájmy a koníčky. Existují však také sociální sítě zaměřující se na konkrétní skupiny uživatelů, jako jsou hudebníci, výtvarníci nebo hráči počítačových her. Tyto sítě či skupiny mohou organizovat i reálná

setkání jejich uživatelů. Svou popularitu mají také stránky zaměřené na sdílení fotografií nebo textových a audiovizuálních dat. V neposlední řadě je třeba upozornit před nadužíváním těchto informačně komunikačních technologií. (Cekotová, 2011)

Internet lidem pomáhá být stále „v obraze“, a to prostřednictvím různých specializovaných serverů. Díky nim se uživatel může snadno informovat jak o dění doma, tak o událostech světových. Na své si přijdou také zájemci o sportovní zpravodajství či předpověď počasí. Používání internetu je velmi často spojeno také se zábavou a to díky velkému výběru filmů, seriálů, hudby a her. Dokonalou komunikaci na internetu pak zajišťují chatovací servery, sociální sítě, e-maily nebo SMS-brány. Stále populárnější jsou nákupy přes internet.

6. Prevence a preventivní opatření

Je třeba si uvědomit, že v současnosti probíhá bouřlivý vývoj nejrůznějších služeb telekomunikačních sítí. Právě ty jsou nejhojněji využívány dětmi a mladistvými. Se vznikem nových internetových služeb dochází i k nárůstu rizik. Výzkumy ukazují, že učitelé ani rodiče nejsou o těchto nových formách komunikace a jejich rizicích dostatečně informováni. Naopak znalost žáků o užívání těchto služeb je vysoká. (Řehulka, 2008)

6.1 Zásady bezpečného užívání internetu a sociálních sítí

Pro bezpečnou manipulaci s internetem stačí, aby děti a mladiství dodržovali pár jednoduchých, ale přitom velmi důležitých zásad.

V první řadě by mladí uživatelé internetu neměli nikomu sdělovat jejich adresu bydliště, školy či telefonní číslo. Vyhnout by se měli také zasílání jakýchkoliv osobních fotografií cizím lidem, v případě intimních fotografií by je neměli zasílat nikomu, ani kamarádovi. Příjemce by je pak mohl snadno zneužít. Důležitým bodem je dbát na ochranu přístupových hesel a v žádném případě se s nimi nikomu nesvěřovat. Dítě užívající internet a sociální sítě může kontaktovat kdokoliv. Kontakt s neznámým člověkem ve virtuálním prostředí se může snadno vyvinout ve schůzku reálnou. Dítě či mladiství by měl vždy o takovémto záměru říct někomu z dospělých. Při běžném surfování na internetu může dojít k setkání s nevhodným obsahem. Jestliže dítě narazí na nevhodné obrázky či videa, mělo by webovou stránku ihned opustit. Některé internetové stránky mohou děti šokovat, uvést do rozpaků či dokonce vyděsit. V tomto případě je nutné, aby se se svou zkušeností svěřili někomu z dospělých. Ten samý postup je platný, setká-li se dítě či mladiství s neslušnými, hrubými a vulgárními mailly či zprávami. Rozhodně by na ně nemělo odpovídat. Důležité je, aby si dítě uvědomilo, že nemá povinnost se bavit s každým, kdo ho kontaktuje. Při užívání internetu a sociálních sítí je snadné narazit na různé typy virů a spamů. Nejvhodnější prevencí proti zmíněné virtuální havěti je neotvírat přílohy zpráv či samotné zprávy z neznámých adres. Mladí uživatelé internetu by si měli také uvědomit, že všechny zveřejněné informace nemusí být pravdivé. (<http://www.cnews.cz/>)

Při používání sociálních sítí je velmi důležité dbát na zachování soukromí, proto národní parlament dětí a mládeže vytvořil Desatero bezpečnosti na sociálních sítích.

- 1) První bod varuje před zveřejňováním osobních údajů. Pokud je chce uživatel přece jenom uvést, měl by změnit nastavení svého profilu tak, aby byly podrobné informace dostupné jen přátelům.
- 2) Druhý bod varuje před sdílením fotografií ať už vlastních či někoho jiného. Zvláště riskantní jsou příliš odhalené fotky, které může leckdo zneužít.
- 3) Zásada třetí se týká zvýšené pozornosti při odhlašování z účtů a to zejména na veřejných místech jako jsou knihovny nebo škola.
- 4) Pro bezpečné užívání sociálních sítí je potřeba mít bezpečné a silné heslo. Nejlépe by mělo představovat kombinaci písmen a čísel. Zcela nevhodné je heslo v podobě vlastního jména, data narození, či jiných lehce uhodnutelných údajů.
- 5) Co se týče přátelství na sociálních sítích, je zcela nevhodné přidávat si neznámé uživatele jen kvůli zvýšení počtu přátel.
- 6) Vhodné je přidávat si do seznamu přátel pouze dobře známé lidi. Hodně uživatelů má tendenci se v počtu přátel předhánět s ostatními. Dítě by si však mělo uvědomit, že v reálném světě se taky nebaví s každým.
- 7) Před zahájením užívání sociálních sítí je vhodné se seznámit s jejich pravidly.
- 8) Osmý bod apeluje na rozlišování virtuálního a reálného života. V současnosti je používání sociálních sítí velmi populární, ale mnohem důležitější stále zůstává činnost ve světě reálném.
- 9) Důležitou zásadou je nastavení soukromí sdílených informací, čímž uživatel určuje, pro koho budou data na jeho profilu viditelná. V tomto ohledu je lepší omezit veřejné sdílení.
- 10) Posledním ale nemálo důležitým bodem je zachovat si nezávislost na sociálních sítích a vyhnout se šíření spamů. Příliš časté zveřejňování nových statusů a příspěvků může hodně uživatelů obtěžovat. (<http://www.kybersikana.eu>)

6.2 Rady pro rodiče

Na bezpečné užívání on-line služeb mohou dohlédnout také rodiče, k čemuž jim může pomoci Rodičovské desatero ochrany dětí na internetu.

- 1) První zásadou je umístění počítače na viditelné místo tak, aby rodiče mohli snáz kontrolovat aktivitu dětí na síti a přitom s nimi o internetu mluvit.
- 2) Důležité je získat přehled o tom, jaké stránky děti navštěvují a jak často internet používají. Zároveň by je měli rodiče učit bezpečnému vyhledávání informací. Navštívené stránky jdou snadno dohledat v historii prohlížeče. Děti je třeba upozornit na nevhodné stránky nebo zvolit filtrovací nástroje, které blokují například stránky se sexuálním obsahem.
- 3) Třetí bod radí učit děti zodpovědné komunikaci, což znamená vysvětlit dětem, že jestli by něco někomu neřekli do očí, nemají mu to psát ani prostřednictvím internetu.
- 4) Čtvrtý bod se zaměřuje na odlišování spolehlivých internetových zdrojů od těch nespolehlivých. Je třeba dětem vysvětlit, že ne vše, co najdou na internetu je pravdivé.
- 5) Velmi důležité je seznámit děti se zásadami internetové bezpečnosti.
- 6) Mnoho webových stránek umožňuje nahlásit nevhodný obsah. Dobré je s touto funkcí seznámit i děti.
- 7) Sedmý bod radí poučit děti o správném nastavení zabezpečení soukromí. Důležité je také upozornit před zveřejňováním osobních údajů.
- 8) Je třeba neustále zdůrazňovat ochranu hesla. Rodiče by měli dětem opakovat, že by svá hesla neměla nikomu sdělovat. Na veřejně dostupných počítačích (např. ve škole či v knihovně) by si měly dát děti pozor na volbu „Pamatovat heslo na tomto počítači“.
- 9) V neposlední řadě by měli rodiče klást svým dětem na srdce, aby si nesjednávaly schůzky s cizími lidmi, a aby jim nezasílaly osobní informace. Děti by měly

svým rodičům zcela důvěřovat a vědět, že se jim mohou v jakékoliv situaci svěřit.

10) Na místě také je poučit děti, že nemají stahovat soubory ze stránek, kde si je uživatelé vyměňují. Je třeba dětem zdůraznit, aby neotevíraly žádné soubory a přílohy od cizích lidí. Vhodné je mít nainstalovaný antivirový software a dbát na jeho pravidelnou aktualizaci. (<http://www.cnews.cz>)

6.3 Preventivní programy v České republice

6.3.1 Bezpečný internet.cz

Cílem tohoto projektu je ukázat rizika spojená s používáním internetu a také způsoby, jak se jim účinně bránit. Projekt je zaměřen na různé skupiny uživatelů, kterým zcela zdarma poskytuje rady, návody a zkušenosti přímo od provozovatelů nejznámějších internetových služeb. Zakládajícími partnery tohoto portálu jsou společnosti Česká spořitelna, Microsoft a Seznam.cz. Hlavním cílem jejich spojení je rozšířit povědomí o internetových rizicích a předat českým uživatelům internetu dostatek informací z této oblasti. (<http://www.bezpecnyinternet.cz>)

6.3.2 E-bezpečí

E-Bezpečí je název celorepublikového projektu zabývajícího se prevencí, vzděláváním a výzkumem spojeným s rizikovým chováním na internetu. Tento projekt realizuje od roku 2009 Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého ve spolupráci s dalšími organizacemi. E-Bezpečí se zaměřuje na všechny formy elektronického násilí ohrožující jak děti, tak i dospělé uživatele internetu. Činnost projektu spočívá hlavně v terénní práci s různými cílovými skupinami, v přednáškové činnosti a v preventivně vzdělávacích akcích. Přednášky jsou zaměřeny na nebezpečné jevy, možnosti prevence a celkovou obranu. Součástí projektu jsou také pravidelná celorepubliková výzkumná šetření týkající se rizikové internetové

komunikace. Portál provozuje svoji online poradnu a vydává různé tiskoviny pro žáky a učitele. Významná je spolupráce s Policií ČR. Preventivní projekt E-Bezpečí poskytuje pomoc mnoha uživatelům, kteří se prostřednictvím kyberprostoru ocitli v obtížné situaci. Představuje jednu z hlavních součástí v oblasti prevence online kriminality. (<http://www.e-bezpeci.cz>)

6.3.3 Šance dětem

Portál Šance dětem je projektem Nadace Sirius, který nabízí informace z oblasti týkající se ohrožených dětí v České republice. Publikované články jsou určeny především rodinám s dětmi, které potřebují odborné poradenství v problémové situaci. Dále jsou dostupné všem, kteří se o problematiku ohrožených dětí zajímají. Užitečné informace zde mohou najít také sociální pracovníci nebo studenti souvisejících oborů. Informační portál Šance dětem byl spuštěn v roce 2011 a jeho hlavním záměrem je předat dostatek kvalitních informací k prevenci ohrožení dítěte. (<http://www.sancedetem.cz>)

6.3.4 Safer Internet CZ

Projekt Safer Internet CZ je zaměřen na propagaci bezpečnějšího užívání internetu a dalších komunikačních technologií. Snaží se v této oblasti vzdělávat především děti, rodiče, učitele a sociální pracovníky. Dále je významnou činností portálu boj proti šíření ilegálního obsahu, zejména dětské pornografie a nevhodného chování na internetu. Hlavním koordinátorem projektu je Národní centrum bezpečnějšího internetu (NCBI) a hlavními komunikačními nástroji jsou webové portály [Saferinternet.cz](http://www.saferinternet.cz) a [Bezpecne-online.cz](http://www.bezpecne-online.cz). NCBI spadá do mezinárodní sítě center bezpečnějšího internetu INSAFE. (<http://www.ncbi.cz>)

V rámci projektu Safer Internet CZ je zřízena také internetová linka pomoci s názvem [Pomoconline.cz](http://www.pomoconline.cz), kterou ovládá Sdružení Linka bezpečí. Server slouží jako poradna lidem, kteří se setkali s kybergroomingem, kyberšikanou a dalšími rizikovými jevy komunikačních technologií. (<http://www.ncbi.cz>)

Další součástí projektu představuje Horkalinka.cz, která je řízená společností CZI a zároveň je členem mezinárodní sítě INHOPE. Spolupracuje také s Policií ČR. Webová stránka slouží k veřejnému nahlašování nevhodného a nezákonného obsahu, který se následně snaží ze sítě odstranit. (<http://www.ncbi.cz>)

6.3.5 Seznam se bezpečně

Projekt s názvem Seznam se bezpečně má podobu dvoudílného dokumentárně vzdělávacího filmu, jehož cílem je upozornit na nebezpečí skrytá za různými identitami na internetu. Dále také učí děti jak si v těchto situacích poradit. Film je určen dětem ve věku 10 až 16 let, jejich rodičům a pedagogům. Oběma dílům filmu se podařilo získat záštitu MŠMT ČR a byly distribuovány do všech českých základních škol. První díl filmu Seznam se bezpečně je složen z několika příběhů znázorňujících rizika anonymního seznamování. Díl druhý upozorňuje na stále větší problém tzv. sociálního inženýrství a na dětskou prostituci. Filmové zpracování této problematiky doplňuje ucelená příručka o nástrahách internetu, v níž nechybí množství příkladů a rad pro rodiče i pedagogy. (<http://www.seznamsebezpecne.cz>)

6.3.6 Centrum pro bezpečnost

Stránka s názvem Centrum pro bezpečnost je jedním z počínů společnosti Google a svým návštěvníkům má sloužit jako průvodce bezpečným chováním na internetu. Projekt je součástí celoročního programu s názvem Google pro vzdělávání v Česku. Klíčovou součástí stránky je Centrum bezpečnosti pro rodiče a děti, které nabízí návody pro ochranu dětí před nevhodným obsahem na síti. Mimo různé rady a tipy zde lze najít informace o tom, jak funguje web a IP adresy. Tento virtuální kurz je tedy určen jak dětem, tak i rodičům a pedagogům. Jeho návštěvníci zde mimo jiné najdou i rady jak se bránit krádeži identity nebo jiným internetovým podvodům a útokům. Dále se zde mohou uživatelé dozvědět, jak lépe zabezpečit svůj počítač či mobilní telefon a také jak vyhledávat informace na internetu bezpečně a efektivně. (<http://www.cnews.cz>)

II. Část empirická

7. Výzkumné šetření

7.1 Cíl výzkumné sondy

Jedním z hlavních cílů výzkumné sondy je zjistit, do jaké míry mohou internet a sociální sítě ovlivňovat žáky prvního stupně základní školy. Šetření má za úkol zmapovat množství času, které žáci tráví na internetu a sociálních sítích, dále také účel jejich návštěvy a v neposlední řadě informovanost o možných rizicích, které s sebou může využívání internetu a sociálních sítí přinášet. Výzkum je zaměřen na porovnání žáků ze škol maloměsta a velkoměsta.

7.2 Výzkumné otázky

Pro své výzkumné šetření jsem si stanovila následující výzkumné otázky:

VO 1: Děti ze školy ve velkoměstě využívají častěji internet než děti z maloměstské školy.

VO 2: Většina respondentů se na internetu věnuje hraní her či návštěvě sociálních sítí.

VO 3: Nejpoužívanější sociální sítí je Facebook.

VO 4: Většina dotazovaných žáků je informována o rizicích internetu a sociálních sítí, a to hlavně od rodičů.

VO 5: Negativní zkušenost se sociální sítí má spíše menšina z dotazovaných žáků.

7.3 Zkoumaný vzorek

Výzkumné šetření bylo realizováno ve dvou základních školách, a to na Základní škole Brno, Horní 16 a na Základní škole Hustopeče, Komenského 2. Respondenty dotazníkového šetření byli žáci prvního stupně, konkrétně čtvrtého ročníku. Výzkumu, probíhajícího v únoru 2014, se zúčastnilo celkem 104 respondentů, jejichž věk byl 9 až 10 let.

7.4 Metoda výzkumného šetření

Pro sběr dat jsem zvolila šetření pomocí kvantitativní dotazníkové metody. Dotazník je složen celkem z osmnácti otázek a je zcela anonymní. Obsahuje 12 otázek uzavřených, 5 polouzavřených a jednu otázku otevřenou. U osmi otázek mohli respondenti zvolit více než jednu odpověď. Všechny otázky jsou koncipovány tak, aby jim žáci porozuměli. Plné znění dotazníku je uvedeno v příloze.

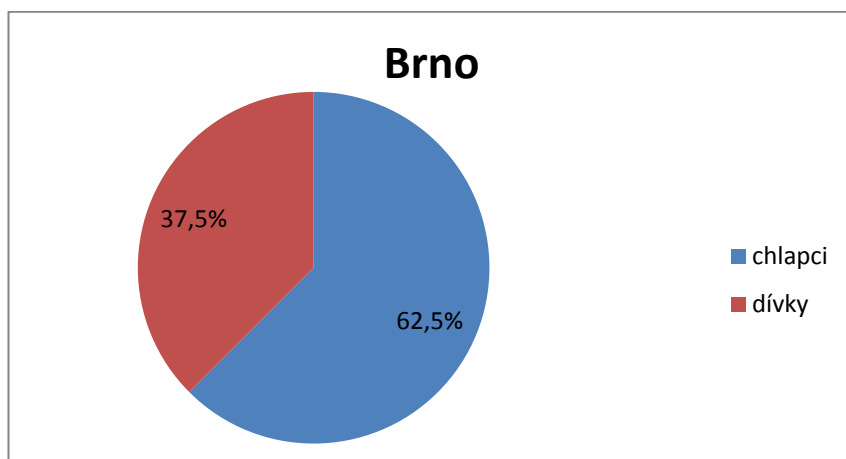
První dvě otázky jsou zaměřeny na osobní informace žáků, tedy na pohlaví a věk. Následujících pět otázek zkoumá, jestli žáci využívají internet, kde mají možnost připojení, jak často ho využívají a jakým činnostem se zde věnují. Počínaje osmou otázkou se dotazník zabývá vztahem žáků k sociálním sítím. Tomuto tématu je věnováno rovněž pět otázek, zjišťujících například jaké sociální sítě žáci navštěvují, co je vedlo k založení účtu na těchto stránkách a jakým aktivitám se zde věnují. Následující otázky jsou zaměřeny na rizika, která jsou s užíváním internetu a sociálních sítí spojena.

7.5 Výsledky výzkumné sondy

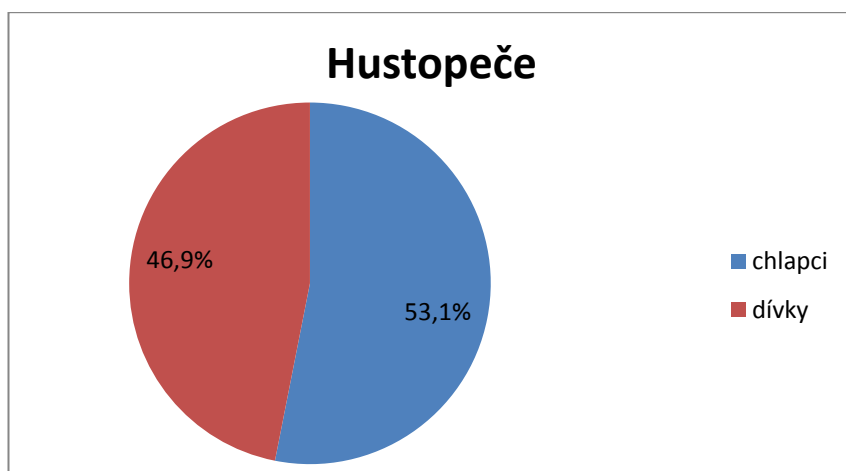
Výsledky dotazníkového šetření jsou znázorněny pomocí grafů a tabulek. Každá otázka je vyjádřena dvěma grafy, z nichž první zobrazuje odpovědi žáků z brněnské základní školy a druhý je zaměřen na odpovědi žáků ze základní školy v Hustopečích. Všechny grafy obsahují procentuální hodnoty. Tabulka u každé otázky nabízí souhrn

odpovědi vyjádřených jak v počtech jedinců, tak v procentech. U některých otázek žáci zakroužkovali více odpovědí.

Otázka č. 1: Jsi chlapec nebo dívka?

Graf 1: Pohlaví respondentů (Brno)

Graf 2: Pohlaví respondentů (Hustopeče)

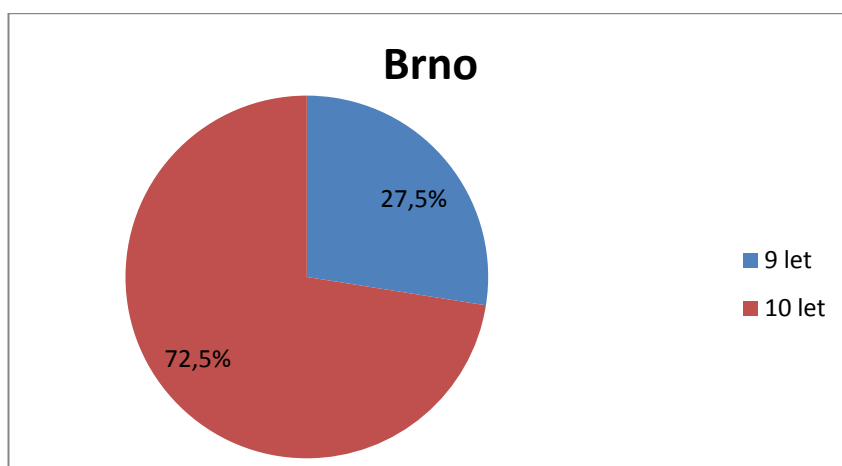
Možnosti	Brno	Hustopeče
a) dívka	15 (37,5 %)	30 (46,9 %)
b) chlapec	25 (62,5 %)	34 (53,1 %)
Celkem	40 (100,0 %)	64 (100,0 %)

Tab. 1: Pohlaví respondentů

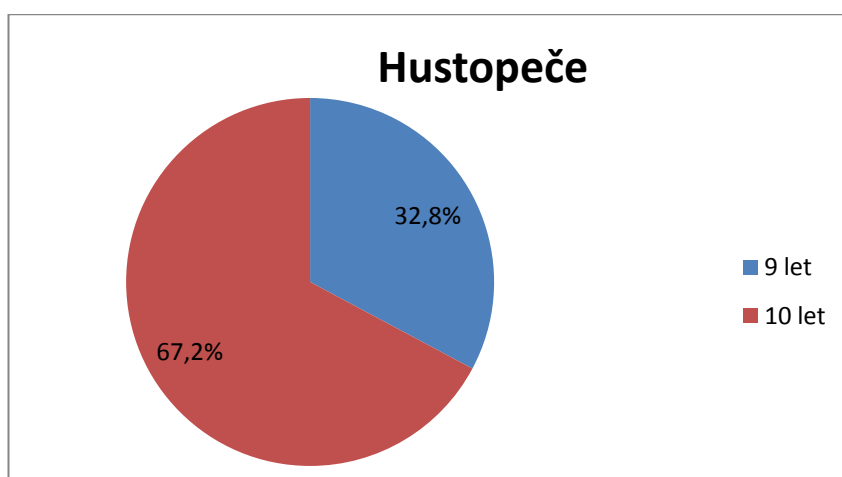

Z celkových 104 dotazovaných žáků pocházelo 38,5 % z Brna a 61,5 % z Hustopečí. Na brněnské škole bylo 62,5 % chlapců a 37,5 % dívek. Na základní škole v Hustopečích bylo 53,1 % chlapců a 46,9 % dívek. Celkem bylo tedy chlapců 56,7 % a dívek 43,3 %.

Otázka č. 2: Kolik je ti let?

Graf 3: Věk respondentů (Brno)

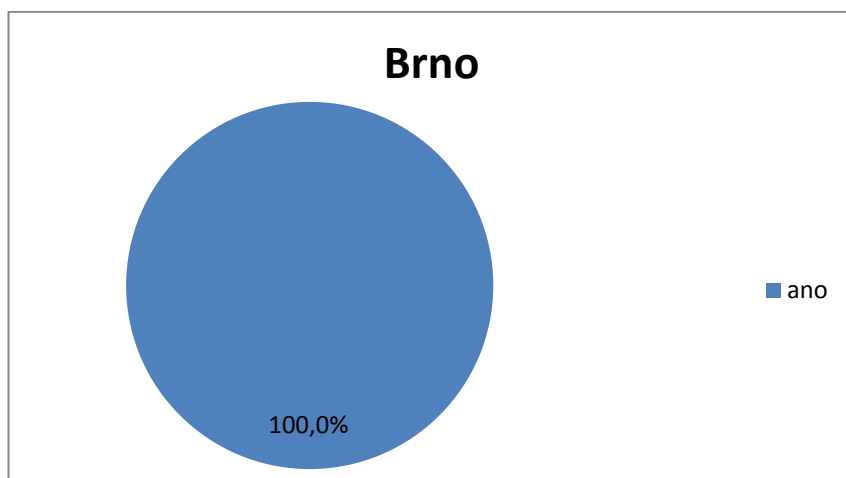
Graf 4: Věk respondentů (Hustopeče)

Možnosti	Brno		Hustopeče	
	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>
a) 9	7 (17,5)	4 (10,0)	11 (17,2)	10 (15,6)
b) 10	21 (52,5)	8 (20,0)	22 (34,4)	21 (32,8)
Celkem	40 (100,0)		64 (100,0)	

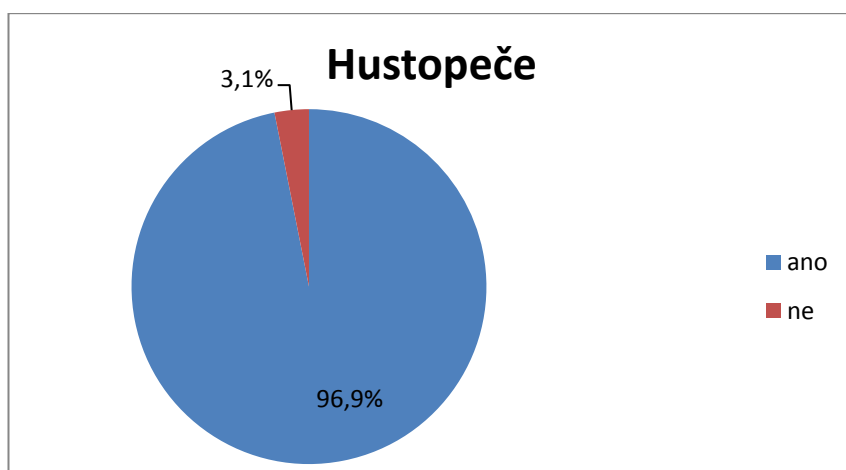
Tab. 2: Věk respondentů

Výzkum je zaměřen na žáky čtvrtých ročníků základní školy, jejich odpovědi tedy byly 9 a 10 let. Jak ukazuje graf, devítiletých žáků je na brněnské základní škole 27,5 %, desetiletých pak 72,5 %. Na základní škole v Hustopečích je věkový poměr podobný, a to 32,8 % devítiletých a 67,2 % desetiletých.

Otázka č. 3: Používáš internet?

Graf 5: Používání internetu respondenty (Brno)

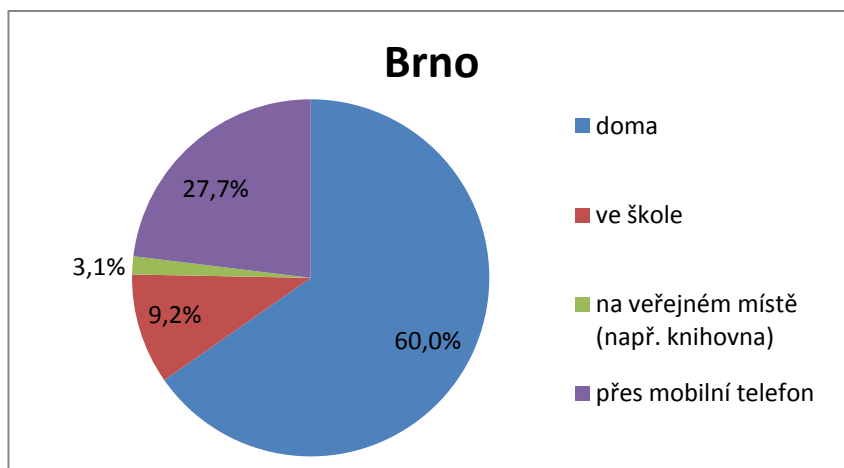
Graf 6: Používání internetu respondenty (Hustopeče)

Možnosti	Brno		Hustopeče	
	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>
a) ano	25 (62,5)	15 (37,5)	33 (51,5)	29 (45,3)
b) ne	0	0	1 (1,6)	1 (1,6)
Celkem	40 (100,0)		64 (100,0)	

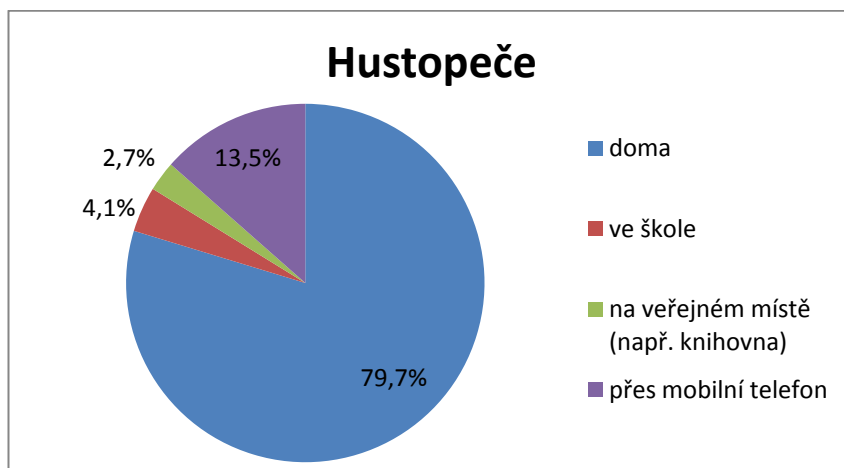
Tab. 3: Používání internetu respondenty

Třetí otázka měla za úkol zjistit, zda žáci používají internet. Graf znázorňuje, že internet využívají všichni žáci z Brna. Podobné výsledky jsou také u žáků z Hustopečí, kde internet používají všichni kromě dvou žáků (3,2 %).

Otázka č. 4: Kde se na internet nejčastěji připojuješ?

Graf 7: Místo přístupu k internetu (Brno)

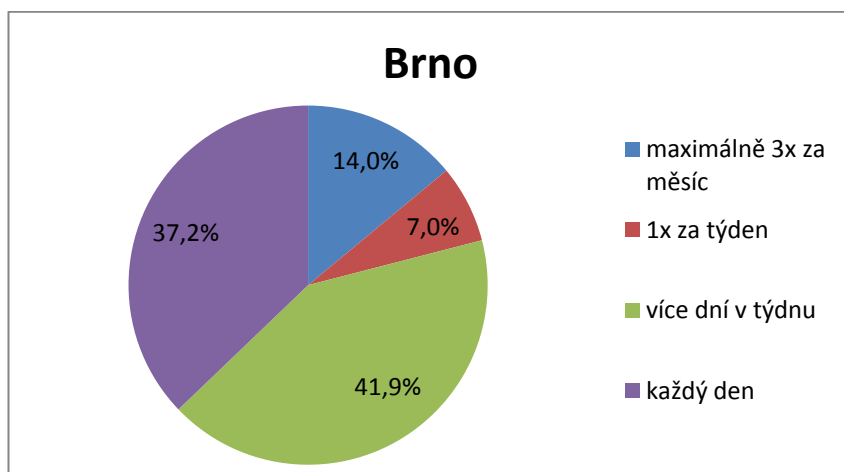
Graf 8: Místo přístupu k internetu (Hustopeče)

Možnosti	Brno		Hustopeče	
	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>
a) doma	25 (38,5)	14 (21,5)	31 (41,9)	28 (37,8)
b) ve škole	5 (7,7)	1 (1,5)	0	3 (4,1)
c) na veřejném místě (např. knihovna)	1 (1,5)	1 (1,5)	1 (1,4)	1 (1,4)
d) přes mobilní telefon	14 (21,5)	4 (6,2)	5 (6,8)	5 (6,8)
Celkem	65 (100,0)		75 (100,0)	

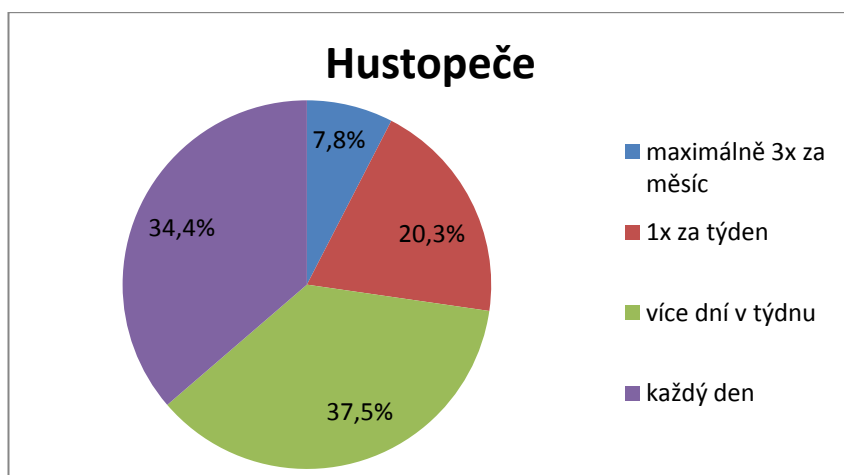
Tab. 4: Místo přístupu k internetu

Z výsledků vyplývá, že na internet se žáci nejvíce připojují doma. Tuto odpověď zaškrtno 60,0 % žáků z Brna a 79,7 % žáků z Hustopečí. Druhým nejčastějším způsobem připojení k internetu je mobilní telefon, přes který na internet chodí 27,7 % žáků z Brna a 13,5 % žáků z Hustopečí. Méně často se žáci k internetu připojují ve škole nebo na veřejném místě. Ve škole se připojuje 9,2 % dětí z Brna, na veřejném místě pak jen 3,1 %. V Hustopečích připojení ve škole a na veřejném místě nepřesahuje 5 %.

Otázka č. 5: Jak často používáš internet?

Graf 8: Četnost používání internetu (Brno)

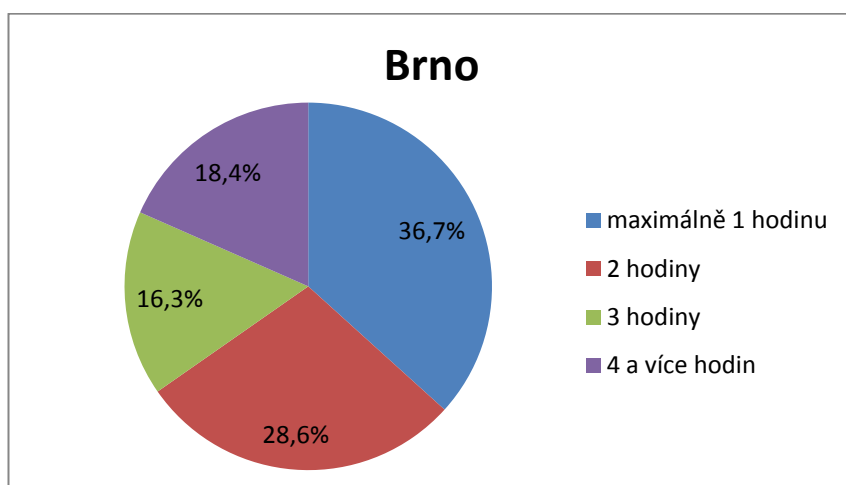
Graf 10: Četnost používání internetu (Hustopeče)

Možnosti	Brno		Hustopeče	
	chlapci (%)	dívky (%)	chlapci (%)	dívky (%)
a) maximálně 3x za měsíc	2 (4,7)	4 (9,3)	1 (1,6)	4 (6,3)
b) 1x za týden	1 (2,3)	2 (4,7)	7 (10,9)	6 (9,4)
c) více dní v týdnu	12 (27,9)	6 (14,0)	11 (17,2)	13 (20,3)
d) každý den	12 (27,9)	4 (9,3)	16 (25,0)	6 (9,4)
Celkem	43 (100,0)		64 (100,0)	

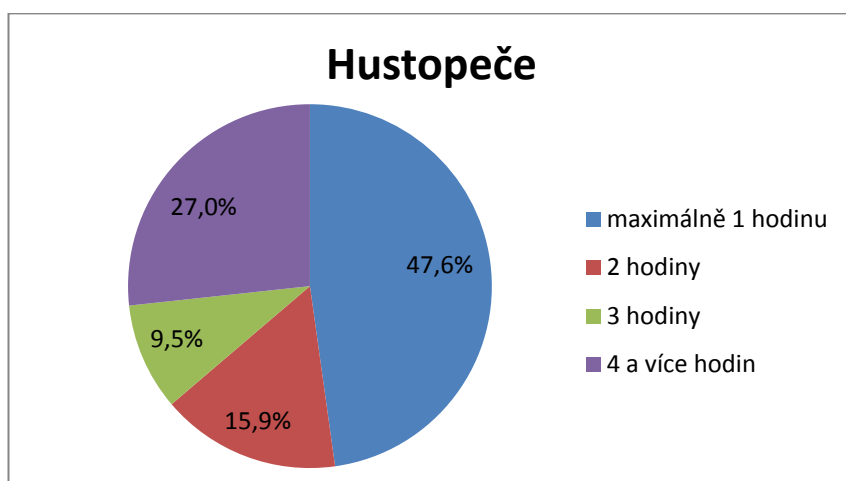
Tab. 5: Četnost používání internetu

Pátá otázka je orientována na četnost používání internetu. Nejčastější odpověď u žáků z Brna byla, že internet využívají více dní v týdnu (41,9 %) nebo každý den (37,2 %). 14,0 % žáků ho používá maximálně 3x za měsíc a pouhých 7,0 % jsou na internetu 1x týdně. Na hustopečské základní škole bývají žáci na internetu nejčastěji více dní v týdnu (37,5 %), každý den se pak připojuje 34,4 % žáků. Jednou týdně využívá internet 20,3 % žáků, maximálně 3x za měsíc pak 7,8 % žáků.

Otázka č. 6: Kolik času denně strávíš na internetu?

Graf 9: Doba strávená na internetu (Brno)

Graf 12: Doba strávená na internetu (Hustopeče)

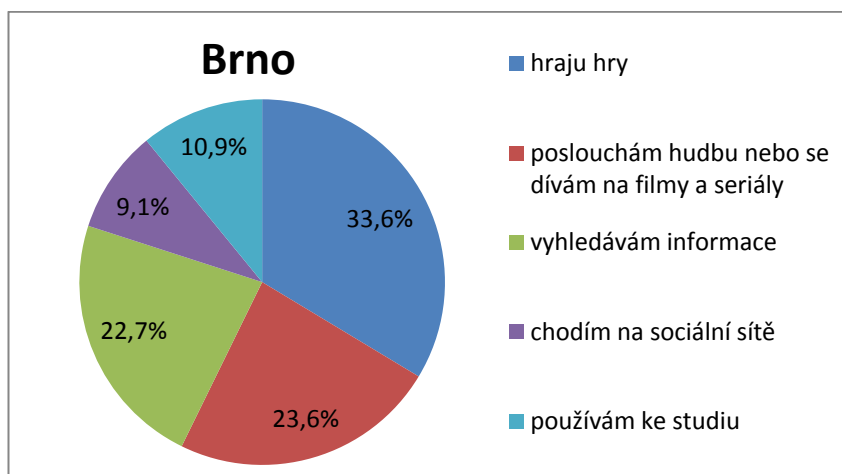
Možnosti	Brno		Hustopeče	
	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>
a) maximálně 1 hodinu	10 (20,4)	8 (16,3)	15 (23,8)	15 (23,8)
b) 2 hodiny	8 (16,3)	6 (12,2)	6 (9,5)	4 (6,3)
c) 3 hodiny	4 (8,2)	4 (8,2)	1 (1,6)	5 (7,9)
d) 4 a více hodin	7 (14,3)	2 (4,1)	12 (19,0)	5 (7,9)
Celkem	49 (100,0)		63 (100,0)	

Tab. 6: Doba strávená na internetu

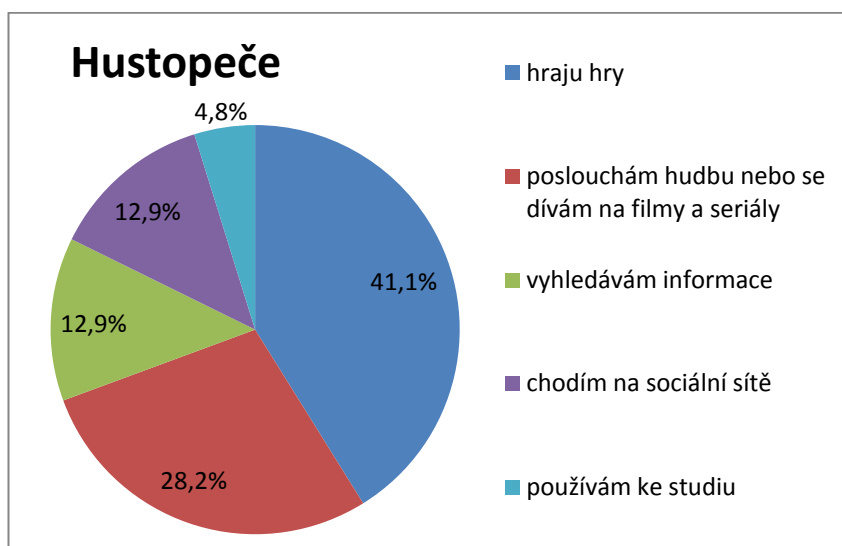
Největší počet žáků z obou škol je na internetu maximálně 1 hodinu denně. 28,6 % žáků z Brna tráví na internetu 2 hodiny denně a 18,4 % procent pak 4 a více hodin za den. Z hustopečské základní školy je poměrně velké procento dětí (27,0 %), které jsou na internetu 4 a více hodin. Nejméně frekventovanou odpovědí pak byly 3 hodiny za den.

Otázka č. 7: Jakým činnostem se na internetu věnuješ?

Graf 10: Internetové činnosti respondentů (Brno)

Graf 14: Internetové činnosti respondentů (Hustopeče)

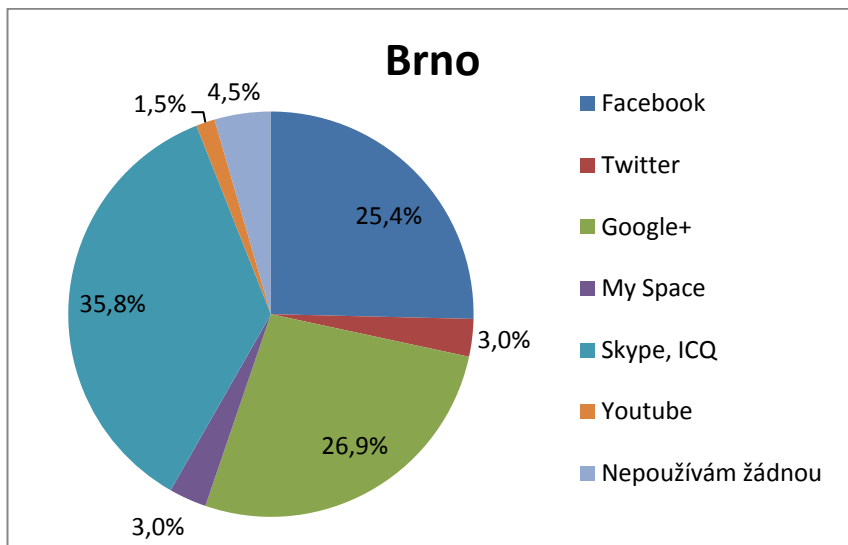
Možnosti	Brno		Hustopeče	
	chlapci (%)	dívky (%)	chlapci (%)	dívky (%)
a) hraju hry	25 (22,7)	12 (10,9)	28 (22,6)	23 (18,5)
b) poslouchám hudbu nebo se dívám na filmy a seriály	17 (15,5)	9 (8,2)	19 (15,3)	16 (12,9)
c) vyhledávám	14 (12,7)	11 (10,0)	9 (7,3)	7 (5,6)

informace				
d) chodím na sociální síť	4 (3,6)	6 (5,5)	9 (7,3)	7 (5,6)
e) používám ke studiu	7 (6,4)	5 (4,5)	2 (1,6)	4 (3,2)
Celkem	110 (100,0)		124 (100,0)	

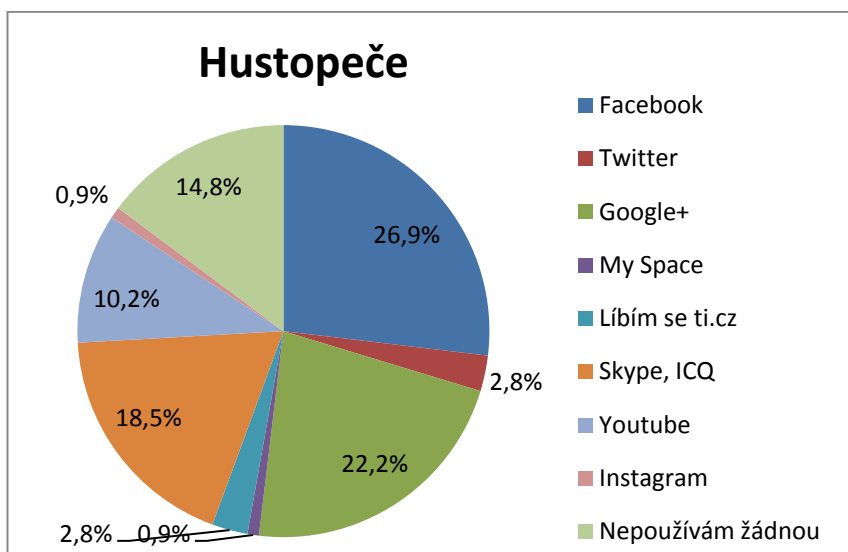
Tab. 7: Internetové činnosti respondentů

Sedmá otázka měla za úkol zjistit, k čemu žáci internet využívají. Většina žáků z Brna (33,6 %) odpověděla, že prostřednictvím internetu hrají hry. U žáků z Hustopečí bylo procento hráčů ještě vyšší, a to 41,1 %. Druhou nejpočetnější odpovědí byl u obou škol poslech hudby, sledování filmů a seriálů. Žáci z Brna (22,7 %) více využívají internet k vyhledávání informací než žáci z Hustopečí (12,9 %). Co se týče návštěv sociálních sítí, v Brně k tomuto účelu internet využívá jen 9,1 % a v Hustopečích 12,9 %. 10,9 % dětí z Brna využívá internet také ke studiu, zatímco v Hustopečích ho ke studiu používá pouze 4,8 %.

Otázka č. 8: Navštěvuješ některou z těchto sociálních sítí?

Graf 11: Používané sociální sítě (Brno)

Graf 16: Používané sociální sítě (Hustopeče)

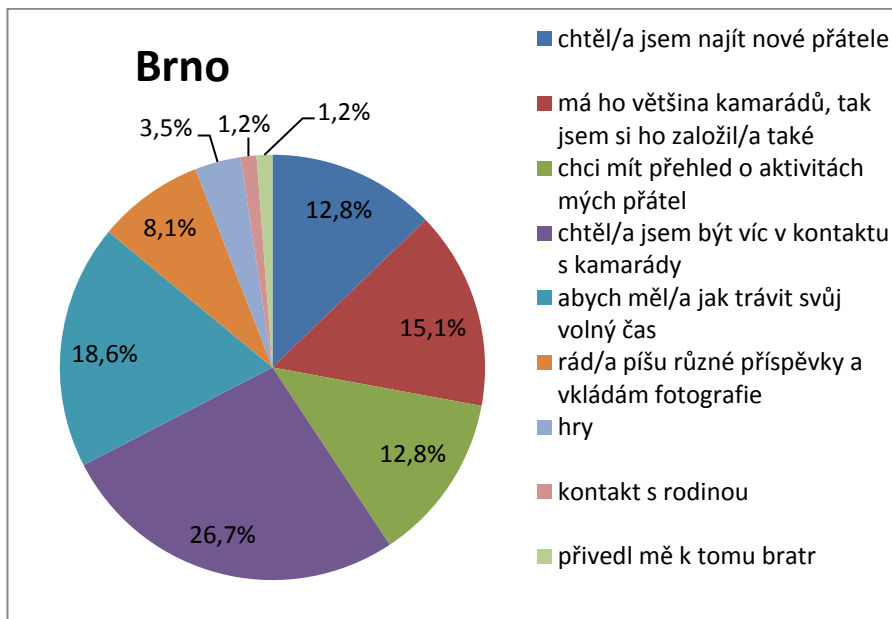
Možnosti	Brno		Hustopeče	
	chlapci (%)	dívky (%)	chlapci (%)	dívky (%)
a) Facebook	11 (16,4)	6 (9,0)	13 (12,0)	16 (14,8)
b) Twitter	2 (3,0)	0	1 (0,9)	2 (1,9)
c) Google+	12 (17,9)	6 (9,0)	11 (10,2)	13 (12,0)

d) My Space	2 (3,0)	0	1 (0,9)	0
e) Líbím se ti.cz	0	0	3 (2,8)	0
f) Skype, ICQ	16 (23,9)	8 (11,9)	12 (11,1)	8 (7,4)
g) jiné (vypiš):				
Youtube	1 (1,5)	0	5 (4,6)	6 (5,6)
Instagram	0	0	1 (0,9)	0
h) nepoužívám žádnou	2 (3,0)	1 (1,5)	11 (10,2)	5 (4,6)
Celkem	67 (100,0)		108 (100,0)	

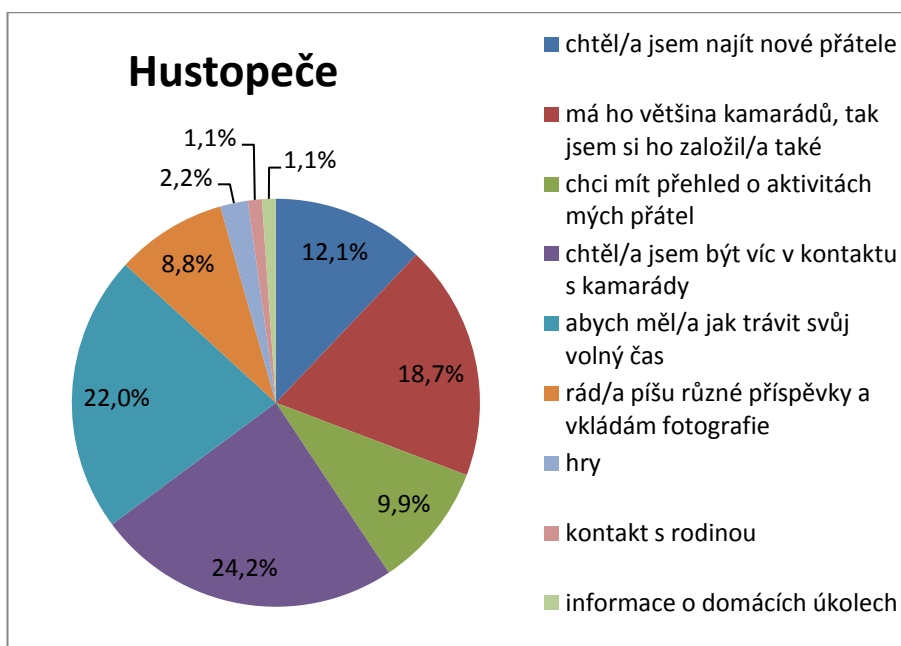
Tab. 8: Používané sociální sítě

Co se týče sociálních sítí, děti z brněnské základní školy nejvíce využívají Skype a ICQ (35,8%), zatímco u dětí z Hustopečí je využívá jen 18,5 %. Druhou nejčastěji využívanou sociální sítí je u žáků z Brna Google+ (26,9 %) a Facebook (25,4 %). U žáků z Hustopečí je nejpopulárnější sociální sítí Facebook, využívá ji 26,9 %. Druhou nejvyšší hodnotu měl u dětí z Hustopečí Google+, a to 22,2 %. My Space a Twitter využívají pouhá 3,0 % dětí z Brna, zřejmě kvůli faktu, že jsou dostupné jen v anglickém jazyce. Podobně nízké hodnoty jsou u těchto dvou sociálních sítí také na škole v Hustopečích. V otevřené otázce někteří žáci uváděli, že navštěvují server Youtube, v Brně to uvedlo 1,5 % žáků a v Hustopečích dokonce 10,2 % žáků. U hustopečských žáků se také v malém zastoupení objevily sociální sítě, jako Líbím se ti.cz a Instagram. 14,8 % žáků z hustopečské základní školy odpovědělo, že nepoužívá žádnou sociální síť, u dětí z Brna nevyužívá žádný sociální server pouhých 4,5 % žáků.

Otázka č. 9: Co tě vedlo k založení účtu na sociální síti?

Graf 12: Důvody respondentů k založení účtu na sociální síti (Brno)

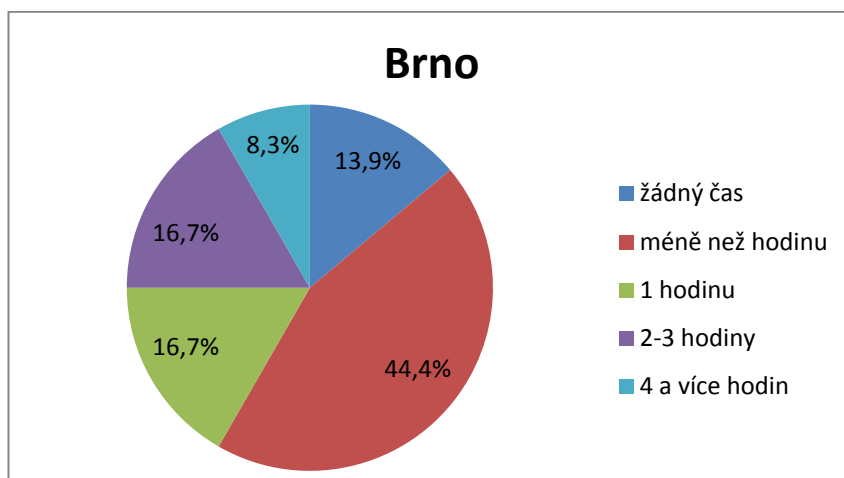
Graf 18: Důvody respondentů k založení účtu na sociální síti (Hustopeče)

Možnosti	Brno		Hustopeče	
	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>
a) chtěl/a jsem najít nové přátele	8 (9,3)	3 (3,5)	6 (6,6)	5 (5,5)
b) má ho většina kamarádů, tak jsem si ho založil/a také	8 (9,3)	5 (5,8)	7 (7,7)	10 (11,0)
c) chci mít přehled o aktivitách mých přátel	8 (9,3)	3 (3,5)	4 (4,4)	5 (5,5)
d) chtěl/a jsem být víc v kontaktu s kamarády	14 (16,3)	9 (10,5)	7 (7,7)	15 (16,5)
e) abych měl/a jak trávit svůj volný čas	11 (12,8)	5 (5,8)	12 (13,2)	8 (8,8)
f) rád/a píšu různé příspěvky a vkládám fotografie	3 (3,5)	4 (4,7)	6 (6,6)	2 (2,2)
g) jiné (vypiš):				
hry	1 (1,2)	2 (2,3)	2 (2,2)	0
kontakt s rodinou	1 (1,2)	0	1 (1,1)	0
informace o domácích úkolech	0	0	1 (1,1)	0
přivedl mě k tomu bratr	1 (1,2)	0	0	0
Celkem	77 (100,0)		91 (100,0)	

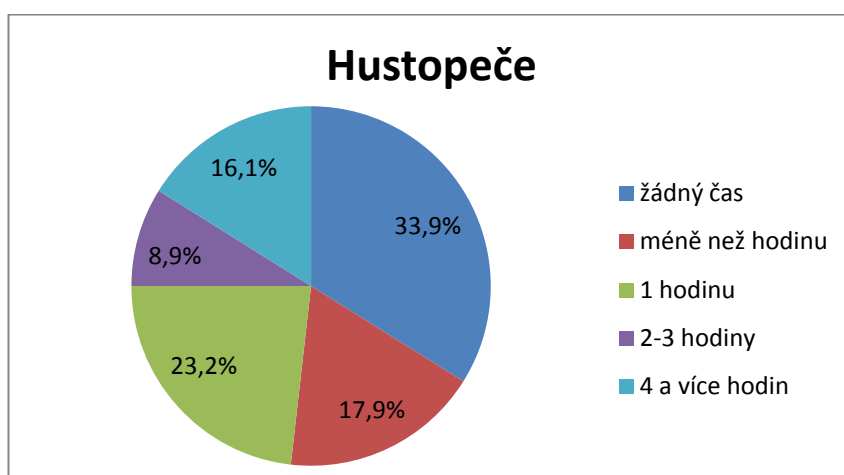
Tab. 9: Důvody respondentů k založení účtu na sociální síti

Nejvíce dětí z Brna (26,7 %) si založilo profil na sociální síti kvůli většímu kontaktu s kamarády, dalším důvodem bylo vyplnění volného času (18,6 %) a u 15,1 % rozhodl fakt, že sociální síť používá většina kamarádů. 12,8 % dětí chce prostřednictvím sociálních sítí nalézt nové přátele a mít přehled o aktivitách přátel. 8,1 % žáků si profil zřídilo kvůli vkládání příspěvků a fotografií. Žáci měli opět možnost vypsát i jiné důvody, které je vedly k založení profilu na sociální síti. Děti z Brna uváděly, že začaly tyto weby navštěvovat kvůli hraní her (3,5 %) a jednoho žáka k založení účtu přivedl jeho sourozenec. Děti z Hustopečí si profil na sociální síti založily nejčastěji kvůli většímu kontaktu s kamarády (24,2 %). Dalším častým důvodem bylo vyplnění volného času (22,0 %), u 18,7 % rozhodl fakt, že má profil většina kamarádů a 12,1 % chtělo touto cestou najít nové přátele. Pro přehled o aktivitách přátel si účet založilo 9,9 % dětí a 8,8 % kvůli vkládání příspěvků a fotografií. U 2,2 % bylo jedním z hlavních důvodů hraní her, 1,1 % uvedlo jako důvod kontakt s rodinou nebo získávání informací o domácích úkolech.

Otázka č. 10: Kolik času trávíš na sociálních sítích?

Graf 13: Čas strávený na sociálních sítích. (Brno)

Graf 20: Čas strávený na sociálních sítích. (Hustopeče)

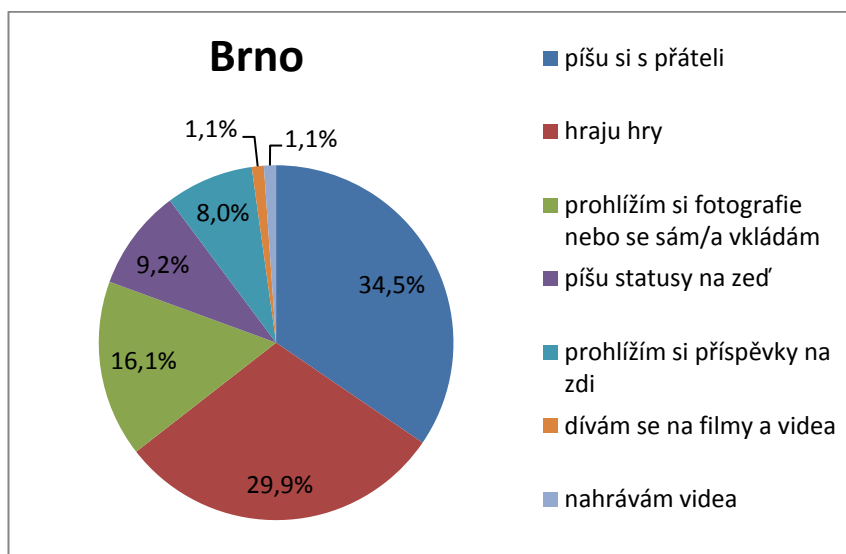
Žáci uváděli	Brno		Hustopeče	
	chlapci (%)	dívky (%)	chlapci (%)	dívky (%)
žádný čas	3 (8,3)	2 (5,6)	11 (19,6)	8 (14,3)
méně než hodinu	9 (25,0)	7 (19,4)	5 (8,9)	5 (8,9)
1 hodinu	3 (8,3)	3 (8,3)	4 (7,1)	9 (16,1)
2-3 hodiny	5 (13,9)	1 (2,8)	2 (3,6)	3 (5,4)
4 a více hodin	3 (8,3)	0	6 (10,7)	3 (5,4)
Celkem	36 (100,0)		56 (100,0)	

Tab. 10: Čas strávený na sociálních sítích

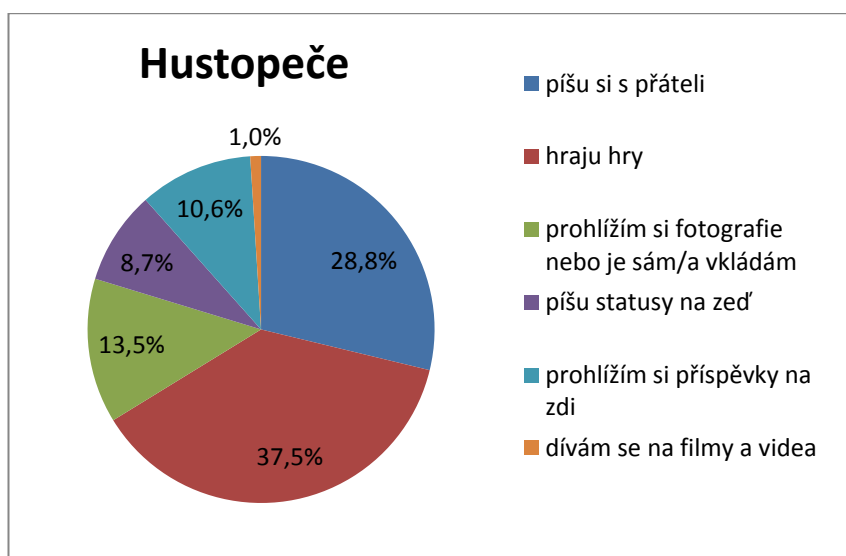

Otázka číslo deset je na vypsání a zaměřuje se na množství času stráveného na sociálních sítích. Děti z Brna (44,4 %) uváděly nejčastěji časy v řádech minut, které nepřevyšovaly 1 hodinu. Děti z Hustopečí (33,9 %) měly nejčastěji uvedené, že na sociální síti netráví žádný čas. 16,7 % žáků z Brna je na sociální síti 2-3 hodiny nebo 1 hodinu, 13,9 % netráví na sociálních sítích žádný čas a 8,3 % je zde 4 a více hodin. Druhou nejčastější odpovědí u hustopečských žáků bylo, že bývají na sociálních sítích 1 hodinu nebo méně než hodinu. 16,1 % uvádělo 4 a více hodin a 8,9 % uvádělo 2-3 hodiny.

Otázka č. 11: Jakým aktivitám se na sociálních sítích věnuješ?

Graf 14: Aktivity respondentů na sociálních sítích (Brno)

Graf 22: Aktivity respondentů na sociálních sítích (Hustopeče)

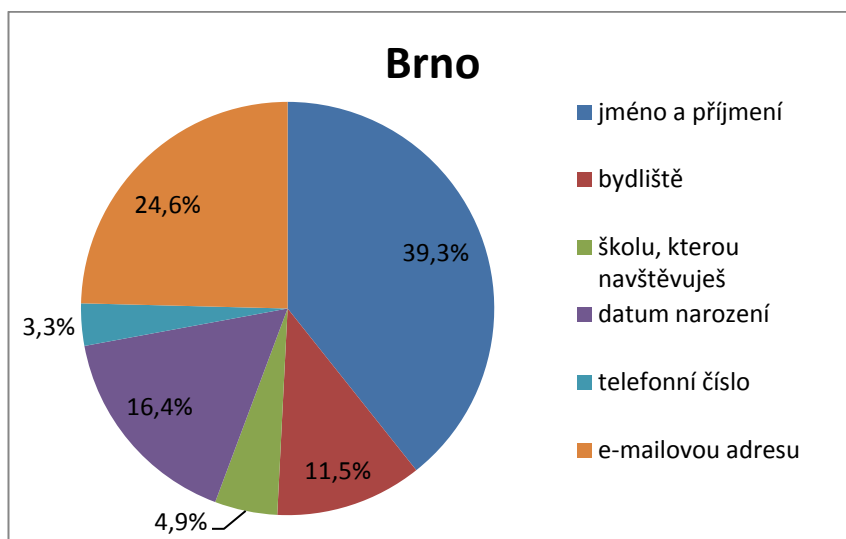
Možnosti	Brno		Hustopeče	
	chlapci (%)	dívky (%)	chlapci (%)	dívky (%)
a) píšu si s přáteli	19 (21,8)	11 (12,6)	13 (12,5)	17 (16,3)
b) hraju hry	15 (17,2)	11 (12,6)	22 (21,2)	17 (16,3)
c) prohlížím si	7 (8,0)	7 (8,0)	7 (6,7)	7 (6,7)

fotografie nebo je sám/a vkládám				
d) píšu statusy na zeď	6 (6,9)	2 (2,3)	5 (4,8)	4 (3,8)
e) prohlížím si příspěvky na zdi	4 (4,6)	3 (3,4)	5 (4,8)	6 (5,8)
f) jiná činnost (vypiš):				
dívám se na filmy a videa	0	1 (1,1)	0	1 (1,0)
nahrávám videa	1 (1,1)	0	0	0
Celkem	87 (100,0)		104 (100,0)	

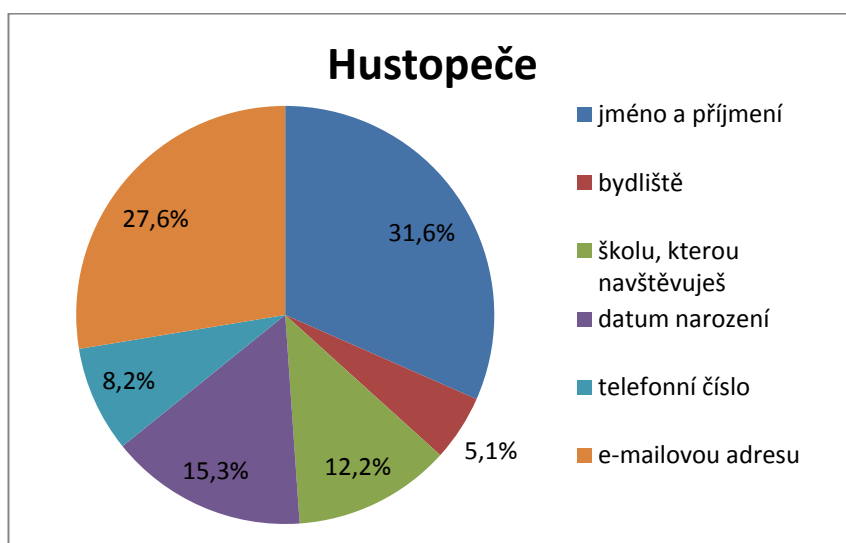
Tab. 11: Aktivity respondentů na sociálních sítích

Žáci z brněnské základní školy nejčastěji využívají sociální sítě ke kontaktu s přáteli (34,5 %), vysoké procento (29,9 %) zde hraje hry a 16,1 % žáků si prohlíží nebo vkládá fotografie. 9,2 % žáků se věnuje psaní statusů a 8,0 % si prohlíží různé příspěvky. Někteří žáci ještě připsali, že se na sociální síti dívají na filmy a videa nebo videa sami nahrávají (1,1 %). Naopak z Hustopečí využívá nejvíce dětí sociální sítě na hraní her (37,5 %), až na druhém místě je pak kontakt s přáteli (28,8 %). 13,5 % si rádo prohlíží nebo vkládá fotografie. Příspěvky přátel si prohlíží 10,6 % žáků a 8,7 % příspěvky vkládá. 1,0 % využívá sociální síť ke sledování filmů a videa.

Otázka č. 12: Jaké osobní informace uvádíš na sociální síti?

Graf 15: Osobní informace uváděné na sociální síti (Brno)

Graf 24: Osobní informace uváděné na sociální síti (Hustopeče)

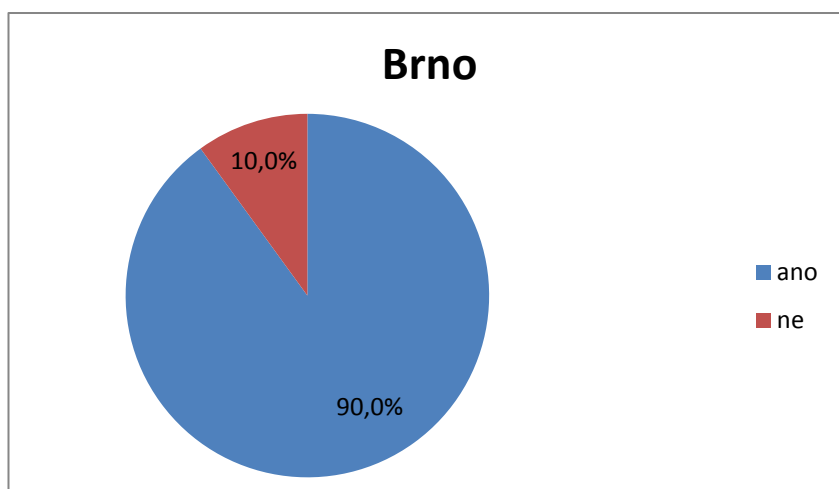
Možnosti	Brno		Hustopeče	
	chlapci (%)	dívky (%)	chlapci (%)	dívky (%)
a) jméno a příjmení	17 (27,9)	7 (11,5)	16 (16,3)	15 (15,3)
b) bydliště	5 (8,2)	2 (3,3)	5 (5,1)	0
c) školu, kterou navštěvuješ	3 (4,9)	0	7 (7,1)	5 (5,1)

d) datum narození	7 (11,5)	3 (4,9)	7 (7,1)	8 (8,2)
e) telefonní číslo	1 (1,6)	1 (1,6)	7 (7,1)	1 (1,0)
f) e-mailovou adresu	10 (16,4)	5 (8,2)	14 (14,3)	13 (13,3)
Celkem	61 (100,0)		98 (100,0)	

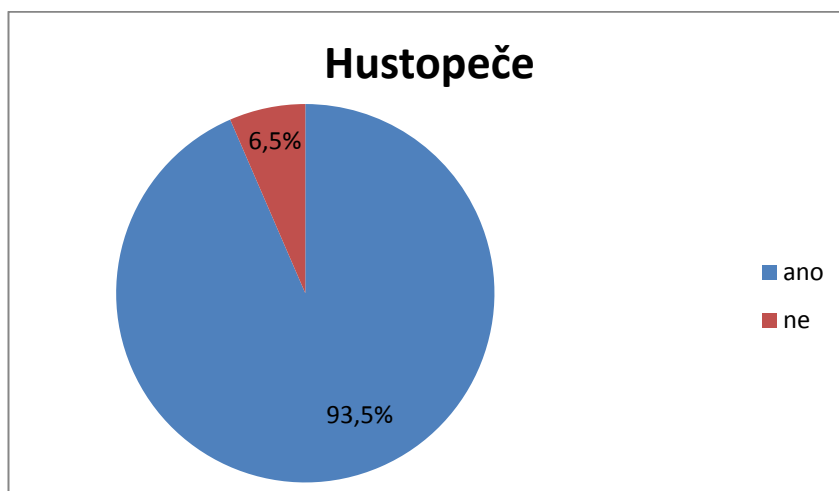
Tab. 12: Osobní informace uváděné na sociální síti

Dvanáctá otázka zkoumá, jaké osobní informace žáci na svých profilech zveřejňují. Z brněnské základní školy uvádějí žáci nejčastěji jméno a příjmení (39,3 %), 24,6 % uvádí e-mailovou adresu a 16,4 % má na profilu datum narození. Bydliště na sociální síti uvádí 11,5 % žáků, školu zveřejňuje 4,9 % a nejméně žáků (3,3 %) má zveřejněno telefonní číslo. Žáci z hustopečské základní školy, stejně jako žáci z brněnské, uvádějí na svých profilech nejčastěji jméno a příjmení (31,6 %). Druhým nejčastěji zveřejňovaným údajem je e-mailová adresa (27,6 %). Datum narození má na profilu vyplněno 15,3 % dětí a školu tam má 12,2 %. Telefonní číslo uvádí jen 8,2 % žáků a nejméně žáků uvádí jejich bydliště (5,1 %).

Otázka č. 13: Říkal ti už někdo o rizicích, které tě mohou potkat na internetu a sociálních sítích?

Graf 16: Poučení respondentů o rizicích internetu a sociálních sítí (Brno)

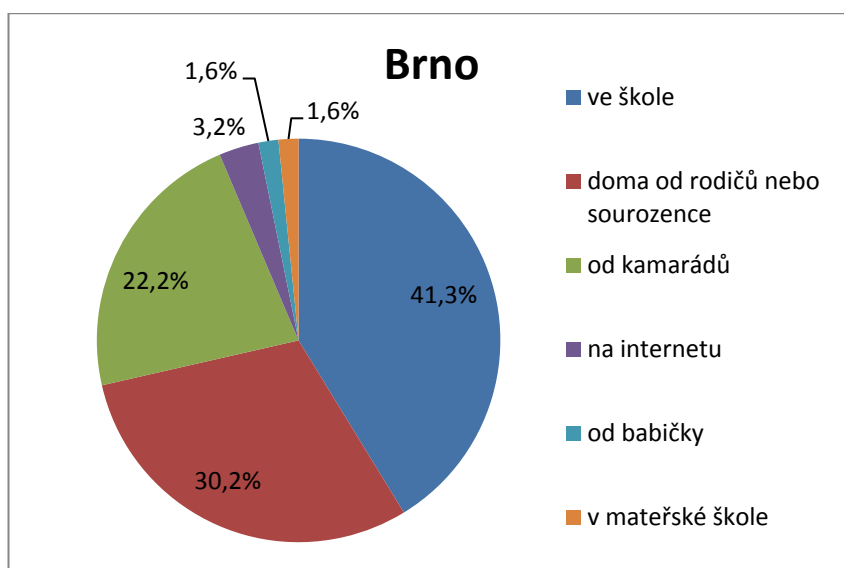
Graf 26: Poučení respondentů o rizicích internetu a sociálních sítí (Hustopeče)

Možnosti	Brno		Hustopeče	
	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>
a) ano	22 (55,0)	14 (35,0)	29 (46,8)	29 (46,8)
b) ne	3 (7,5)	1 (2,5)	4 (6,5)	0
Celkem	40 (100,0)		62 (100,0)	

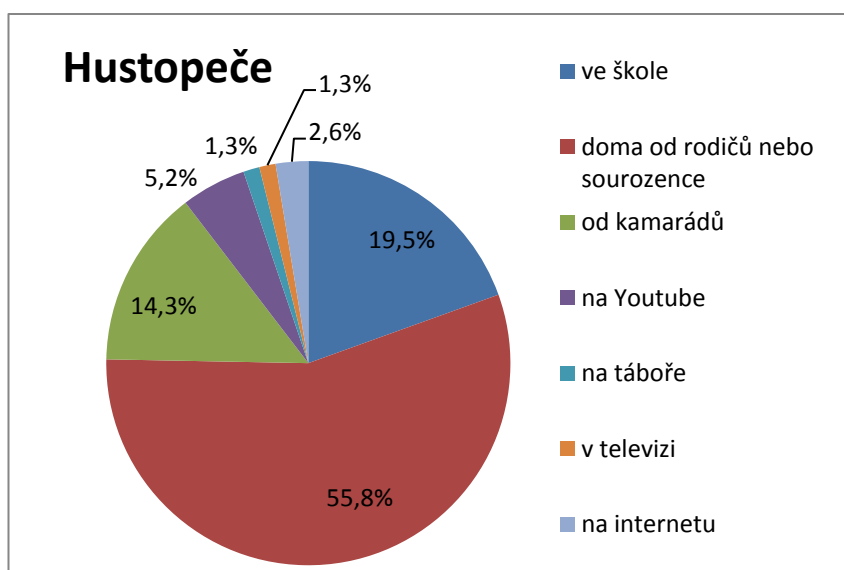
Tab. 13: Poučení respondentů o rizicích internetu a sociálních sítí

Většina brněnských žáků (90,0 %) uvedla, že byla seznámena s riziky internetu a sociálních sítí, pouhých 10,0 % napsalo, že jim nikdo o těchto rizicích neříkal. V Hustopečích jsou poměry odpovědí dost podobné, 93,5 % žáků uvedlo, že byli seznámeni s riziky internetu a sociálních sítí a 6,5 % uvedlo, že nikoliv.

Otázka č. 14: Kde ses dozvěděl/a nejvíc informací o rizicích internetu?

Graf 17: Zdroj informací o rizicích internetu (Brno)

Graf 28: Zdroj informací o rizicích internetu (Hustopeče)

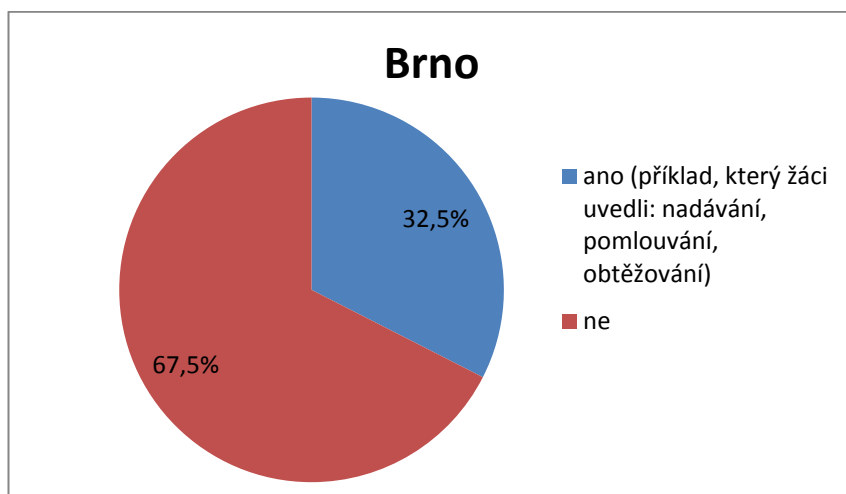
Možnosti	Brno		Hustopeče	
	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>
a) ve škole	17 (27,0)	9 (14,3)	7 (9,1)	8 (10,4)
b) doma od rodičů nebo sourozence	12 (19,0)	7 (11,1)	22 (28,6)	21 (27,3)
c) od kamarádů	9 (14,3)	5 (7,9)	7 (9,1)	4 (5,2)
d) jinde (vypiš):				
na Youtube	0	0	2 (2,6)	2 (2,6)
na táboře	0	0	0	1 (1,3)
v televizi	0	0	1 (1,3)	0
na internetu	2 (3,2)	0	2 (2,6)	0
od babičky	0	1 (1,6)	0	0
v mateřské škole	0	1 (1,6)	0	0
Celkem	63 (100,0)		77 (100,0)	

Tab. 14: Zdroj informací o rizicích internetu

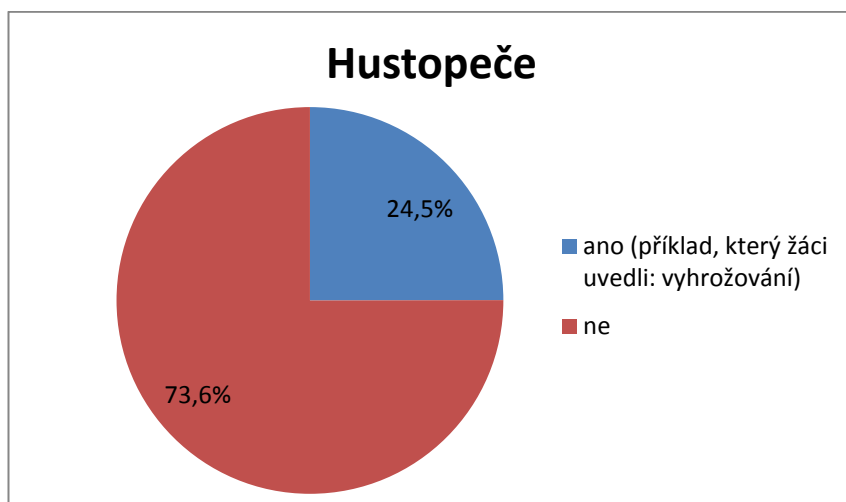
Žáci z Brna se o rizicích internetu dozvěděli nejvíce ve škole (41,3 %), žáci z Hustopečí zase doma od rodičů nebo sourozence (55,8 %). Dále se brněnští žáci o rizicích internetu dozvěděli od rodičů nebo sourozence (30,2 %) a v mnoha případech také od kamarádů (22,2 %). Žáci měli u této otázky možnost vypsát, kde všude se informace o rizicích internetu a sociálních sítí dozvěděli. 3,2 % uvedlo, že na internetu. 1,6 % dětí získalo informace v mateřské škole nebo od babičky. V hustopečské základní škole bylo 19,5 % žáků informovaných o rizicích ve škole a 14,3 % od kamarádů. Žáci také uváděli, že se o rizicích dozvěděli na serveru Youtube (5,2 %), 2,6 % získalo informace na internetu a 1,3 % bylo informováni prostřednictvím z televize nebo na táboře.

Otázka č. 15: Máš se sociální sítí nějakou negativní zkušenost?

Graf 18: Negativní zkušenosti se sociální sítí (Brno)

Graf 30: Negativní zkušenosti se sociální sítí (Hustopeče)

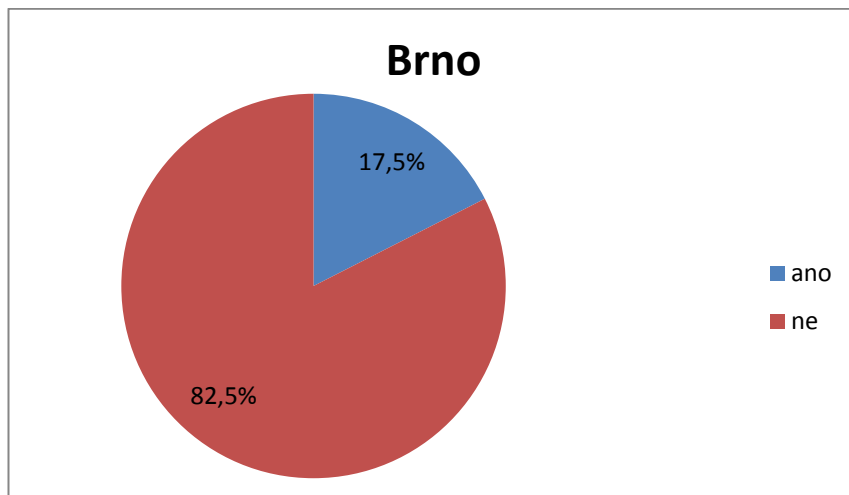
Možnosti	Brno		Hustopeče	
	chlapci (%)	dívky (%)	chlapci (%)	dívky (%)
a) ano	7 (17,50)	3 (7,50)	8 (15,1)	5 (9,4)
b) ne	17 (42,50)	10 (25,00)	17 (32,1)	22 (41,5)
Jestli ano, můžeš napsat jakou:				
vyhrožování	0	0	1 (1,9)	0
nadávání	0	1 (2,50)	0	0

pomlouvání	0	1 (2,50)	0	0
obtěžování	1 (2,50)	0	0	0
Celkem	40 (100,0)		53 (100,0)	

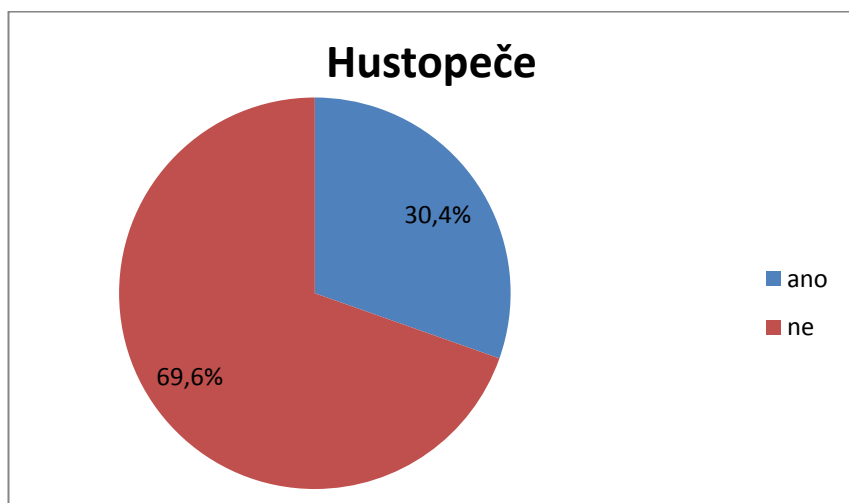
Tab. 15: Negativní zkušenosti se sociální sítí

32,5 % žáků z brněnské školy uvedlo, že mají se sociální sítí nějakou negativní zkušenost. Žáci měli možnost se k této otázce vyjádřit konkrétněji a nežádoucí situaci popsat. Uvedli zde, že jim někdo prostřednictvím sociální sítě nadával, pomlouval je nebo je obtěžoval. Negativní zkušenost měli i žáci z hustopečské základní školy, a to 24,5 %. Odpověď konkretizoval pouze jeden žák, který se setkal dokonce s vyhrožováním.

Otázka č. 16: Kontaktoval tě někdy na sociální síti neznámý člověk?

Graf 19: Kontakt neznámým člověkem přes sociální síť (Brno)

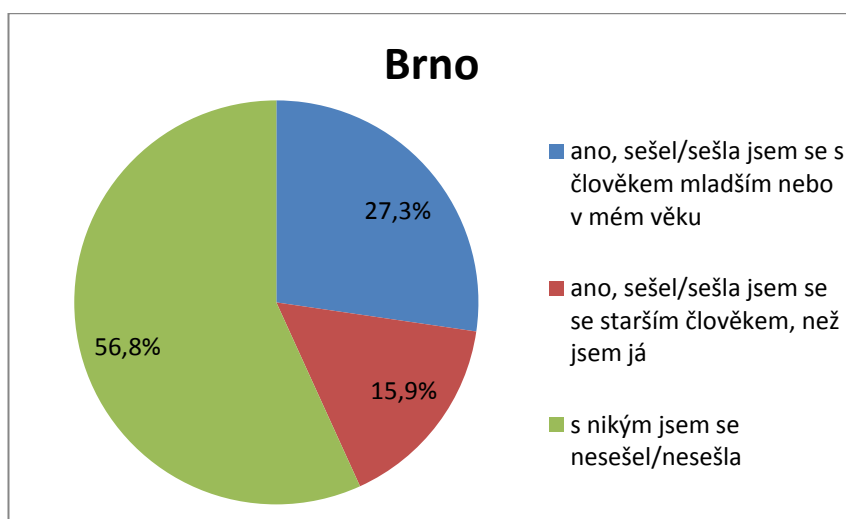
Graf 32: Kontakt neznámým člověkem přes sociální síť (Hustopeče)

Možnosti	Brno		Hustopeče	
	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>
a) ano	4 (10,00)	3 (7,50)	10 (17,9)	7 (12,5)
b) ne	21 (52,50)	12 (30,00)	19 (33,9)	20 (35,7)
Celkem	40 (100,0)		56 (100,0)	

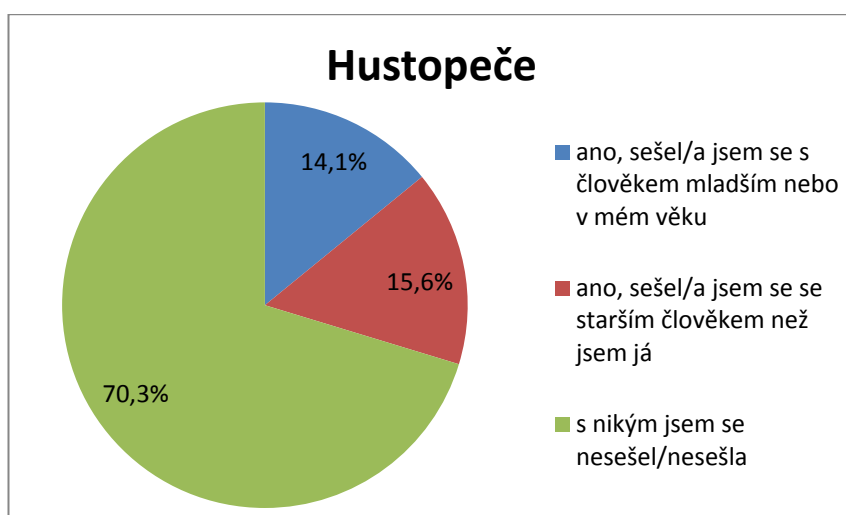
Tab. 16: Kontakt neznámým člověkem přes sociální síť

Pouze 17,5 % žáků z Brna uvedlo, že je prostřednictvím sociální sítě kontaktoval někdo neznámý. U žáků z Hustopeče bylo procento kontaktovaných někým cizím vyšší, a to 30,4 %.

Otázka č. 17: Sešel/sešla ses někdy s někým, koho si poznal/a na sociální síti? Byl to vrstevník nebo někdo starší?

Graf 20: Setkání s člověkem poznaným přes sociální síť (Brno)

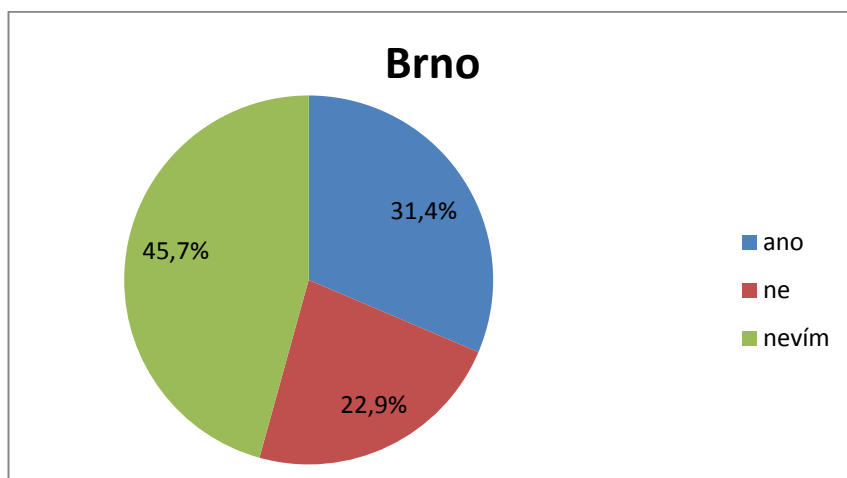
Graf 34: Setkání s člověkem poznaným přes sociální síť (Hustopeče)

Možnosti	Brno		Hustopeče	
	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>	<i>chlapci (%)</i>	<i>dívky (%)</i>
a) ano, sešel/sešla jsem se s člověkem mladším nebo v mém věku	9 (20,5)	3 (6,8)	4 (6,3)	5 (7,8)
b) ano, sešel/sešla jsem se se starším člověkem, než jsem já	5 (11,4)	2 (4,5)	6 (9,4)	4 (6,3)
c) s nikým jsem se nesešel/nesešla	13 (29,5)	12 (27,3)	24 (37,5)	21 (32,8)
Celkem	44 (100,0)		64 (100,0)	

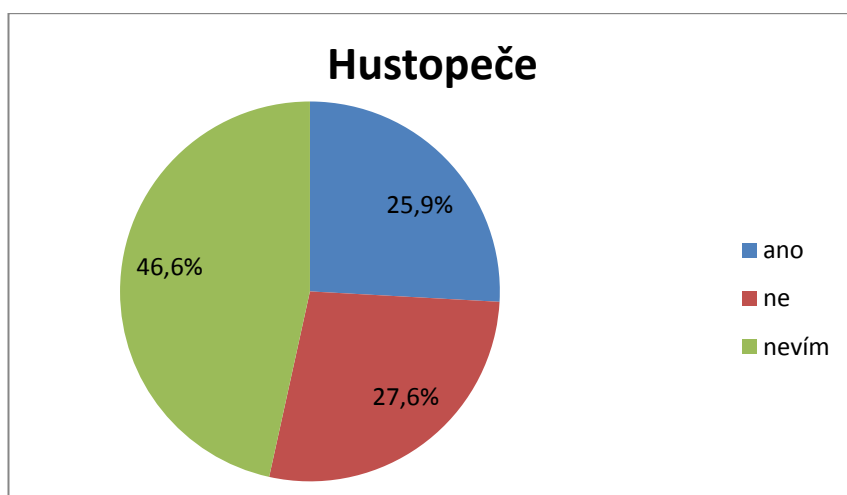
Tab. 17: Setkání s člověkem poznaným přes sociální síť

Více než polovina dotazovaných žáků zaškrtnula třetí možnost, a to že se nesešli s nikým, koho poznali na sociální síti. 27,3 % dětí z brněnské základní školy se sešlo s vrstevníkem nebo s někým mladším, v Hustopečích tak odpovědělo zhruba o polovinu méně žáků, a to 14,1 %. S člověkem starším se sešlo 15,9 % dětí z Brna a 15,6 % dětí z Hustopečí.

Otázka č. 18: Dovedl/a by sis profil na sociální síti zrušit?

Graf 21: Schopnost zrušit si profil na sociální síti (Brno)

Graf 36: Schopnost zrušit si profil na sociální síti (Hustopeče)

Možnosti	Brno		Hustopeče	
	chlapci (%)	dívky (%)	chlapci (%)	dívky (%)
a) ano	7 (20,0)	4 (11,4)	8 (13,8)	7 (12,1)
b) ne	5 (14,3)	3 (8,6)	10 (17,2)	6 (10,3)
c) nevím	12 (34,3)	4 (11,4)	12 (20,7)	15 (25,9)
Celkem	35 (100,0)		58 (100,0)	

Tab. 18: Schopnost zrušit si profil na sociální síti

Profil na sociální síti by si dokázalo zrušit pouhých 31,4 % žáků z brněnské školy a 25,9 % žáků ze školy v Hustopečích. 22,9 % dětí z Brna by si profil nedovedlo zrušit, z Hustopečí pak 27,6 % dětí. Odpověď „nevím“ zvolilo nejvíce žáků, v Brně 45,7 % a v Hustopečích 46,6 %.

7.6 Interpretace výsledků

Výsledky výzkumné sondy ukazují, že využívání internetu není příliš ovlivněno velikostí města. Právě tento fakt zcela vyvrací moji první výzkumnou otázku, ve které jsem se domnívala, že děti z velkoměsta internet používají častěji než děti z maloměsta. Procenta však ukazují, že online technologie využívají téměř všichni, až na 3,1 % žáků z maloměsta.

Z výzkumu dále vyplývá, že více než polovina žáků z Brna má přístup k internetu přímo doma. Více než čtvrtina z nich se připojuje také prostřednictvím mobilního telefonu, což není v současné době plně chytrých telefonů až takovým překvapením. V maloměstě se doma k internetu nepřipojuje pouhých 20,3 % žáků, je tedy zřejmé, že ve většině případů už není připojení k síti vymožeností pouze větších měst, jako tomu bylo dříve.

Co se týče četnosti navštěvování online světa, většina dětí z obou měst využívá internet více dní v týdnu a nemalé procento dokonce každý den. Hodnota každodenní návštěvnosti internetu je u žáků z obou měst podobná, a to přes 30 %.

Většina dotazovaných žáků přiznala, že internet navštěvuje často, avšak jako pozitivum vnímám fakt, že jejich doba strávená ve virtuálním světě není až tak dlouhá. U 36,7 % dětí z Brna a 47,6 % dětí z Hustopečí není pobyt na internetu delší než jedna hodina. U maloměstských žáků, především chlapců, se bohužel ukázalo, že poměrně vysoké procento (27 %) brouzdá na internetu čtyři i více hodin, u žáků z Brna je tato hodnota také poměrně vysoká, a to 18,4 %. V tomto případě už by podle mého názoru bylo vhodné snížit dobu strávenou u počítače a zvolit jiné volnočasové aktivity.

Předložený dotazník měl mimo jiné zjistit, kterým aktivitám se žáci na internetu nejvíce věnují. Právě s tímto tématem souvisí i má druhá výzkumná otázka, v níž se domnívám, že většina respondentů se na internetu věnuje hraní her či návštěvě sociálních sítí. Co se týče hraní her, zde se má výzkumná otázka potvrzuje, jelikož v Brně se této aktivitě věnuje 33,6 % a v Hustopečích dokonce 41,1 % žáků. Pozitivem je však vyvrácení druhé části výzkumné otázky. Internet k návštěvě sociálních sítí totiž využívá jen asi 10 % žáků z obou měst. Zde jsem čekala o dost vyšší hodnoty. Poměrně vysoké procento školáků se na internetu věnuje poslechu hudby nebo sledování filmů a seriálů. Jednou z hlavních funkcí internetu je také vyhledávání informací a právě v této oblasti byly poměrně velké výkyvy mezi dětmi z maloměsta a velkoměsta. 22,7 % brněnských dětí využívá online technologie k vyhledávání informací, u dětí z Hustopečí je to pouhých 12,9 %.

Další otázky výzkumného šetření jsou zaměřeny na v současnosti tolik populární sociální sítě, s čímž souvisí třetí výzkumná otázka, kde se domnívám, že nepoužívanější sociální sítí je Facebook. Výzkumnou otázku však potvrzují jen výsledky ze základní školy v Hustopečích. Zde využívá Facebook nejvíce dětí, a to 26,9 %, v těsném závěsu je pak Google+ s 22,2 % uživatelů. Populární jsou u maloměstských dětí také komunikační aplikace Skype a ICQ, které využívá 18,5 %. U výsledků z brněnské školy se výzkumná otázka vyvrací, protože Facebook je zde až třetí nepoužívanější sociální sítí s 25,4 % uživatelů. Žáci z Brna více využívají Google+ a nejvíce z nich (35,8 %) používá Skype a ICQ. Zajímavé jsou hodnoty neuzivatelů sociálních serverů. Zde se procenta z obou měst poměrně liší. Zatímco v Hustopečích je až 14,8 % žáků, kteří nepoužívají žádnou sociální síť, v Brně jsou to pouhá 4,5 %.

Důvodů k založení profilu na sociální sítí měli respondenti hned několik, většinou však převažovala touha po kontaktu s kamarády a bohužel také fakt, že nemají jak trávit svůj volný čas. Podle mého názoru by měli žáci trávit více času venku s reálnými kamarády nebo se věnovat jiným zálibám. Zdraví žáků by pak podpořilo například sportování.

Co se týče aktivit na společenských webech, u velkoměstských dětí převažuje především komunikace s přáteli (34,5 %), druhou nejčastější aktivitou je hraní her (29,9 %). U dětí z maloměsta je toto pořadí obrácené, převažuje tedy hraní her (37,5 %) a komunikaci s přáteli se věnuje 28,8 %.

Jak už bylo zmíněno, v prostředí společenských webů je velmi důležité dbát na ochranu osobních dat a předem si důkladně promyslet, jaké informace zveřejnit. Výzkum ukazuje, že vysoký počet žáků ve svých profilech uvádí jméno, příjmení a e-mailovou adresu. Pozitivem však je, že adresu bydliště a školy zveřejňuje nízké procento žáků.

Velmi důležitým a potěšujícím poznatkem je, že o rizicích internetu a sociálních sítí bylo v obou městech poučeno vždy nejméně 90 % dětí, což potvrzuje první část čtvrté stanovené výzkumné otázky, kde jsem uvedla, že s riziky internetu a sociálních sítí je obeznámena většina dotazovaných žáků. Druhá část výzkumné otázky byla zaměřena na zdroj těchto důležitých informací. Mým předpokladem bylo, že většina žáků byla poučena o rizicích online světa přímo od rodičů. U žáků z Hustopečí se tento předpoklad potvrdil, protože přes 50 % žáků získalo informace o rizicích právě od rodičů. Druhou nejčastější odpovědí byla škola. U žáků z Brna se předpoklad nepotvrdil, jelikož 41,3 % žáků získalo nejvíce informací ve škole a 30,2 % od rodičů. Někteří také uvedli, že byli informováni prostřednictvím internetu, na táboře či dokonce v mateřské škole.

V páté výzkumné otázce předpokládám, že negativní zkušenost se sociální sítí má spíše menšina z dotazovaných žáků. Výsledky pak předpoklad potvrzují, jelikož většina žáků z obou měst uvedla, že špatnou zkušenost se sociálními weby nemá. Na druhou stranu poměrně vysoké procento (32,5 %) brněnských dětí negativní zkušenost přiznalo. Někteří žáci sami uvedli, že se setkali s nadáváním, pomlouváním či obtěžováním. Špatná zkušenost se nevyhnula ani 24,5 % dětí z maloměsta, které zmínily vyhrožování.

Téměř 20 % dětí z velkoměsta bylo kontaktováno prostřednictvím sociálních sítí neznámým člověkem, u žáků z maloměsta bylo procento kontaktovaných vyšší, a to 30,4 %.

15,9 % žáků z brněnské školy přiznalo, že se sešlo se starším člověkem, kterého poznali na sociální sítí. Vyšší počet žáků (27,3 %) přistoupil na schůzku s jedincem mladším či stejně starým. Děti z maloměsta se jeví být v tomto ohledu o něco opatrnější, jelikož 70,3 % z nich se nesešlo s nikým, na druhou stranu 15,6 % se sešlo s člověkem starším, což je podobná hodnota jako u žáků z brněnské školy. Jak už bylo

zmíněno, schůzky s neznámými lidmi jsou velmi nebezpečné. Dítě by na ně nemělo nikdy přistupovat, popřípadě jít na schůzku s někým dospělým.

Závěr

Bakalářská práce se zabývá možnými vlivy internetu a sociálních sítí na děti prvního stupně základní školy. Tyto vlivy nemusí být vždy negativní, je zde tedy zmíněno i několik kladů užívání internetu. Jedním z hlavních cílů práce však bylo nastínění problematiky negativních vlivů na děti při používání internetu a jeho služeb. Práce dále obsahuje obecné informace o internetu a sociálních sítích, kde jsou zmíněny nejpopulárnější společenské servery.

Dalším cílem práce je shrnutí nežádoucích dopadů na fyzickou, psychickou a sociální stránku dítěte. Tato část obsahuje mimo jiné také informace o netholismu a o různých formách elektronického násilí.

Jedním z hlavních úkolů práce bylo zmapovat vztah žáků k internetu a sociálním sítím a následně srovnat výsledky žáků z maloměsta (Hustopeče) a velkoměsta (Brno).

Vzhledem k získaným poznatkům je vhodné se více zaměřit na prevenci negativních vlivů internetu, čemuž je věnována poslední kapitola teoretické části. Důraz je kladen především na zásady bezpečného užívání internetu a sociálních sítí. Dále je zde uvedeno několik užitečných rad pro rodiče a nechybí ani seznámení s několika preventivními programy.

U dětí je bezesporu velmi důležité předcházet vzniku závislostního chování na internetu a v neposlední řadě také dostatečné poučení o bezpečném pohybu v online světě. Rodiče by se měli více zajímat o činnosti dětí v kyberprostoru a především by měli mít pod kontrolou čas, který děti u počítače tráví.

Resumé

Bakalářské práce přibližuje jedno z aktuálních témat současnosti, a to vliv internetu a sociálních sítí na dětskou populaci. Jedním z hlavních cílů práce bylo zmapovat vztah žáků z maloměsta a velkoměsta k internetu a sociálním sítím.

Práce obsahuje dva celky, teoretický a empirický. V části teoretické se nachází obecná charakteristika internetu a jeho služeb. Kapitola zabývající se sociálními sítěmi obsahuje kromě charakteristiky také výčet nejpopulárnějších společenských serverů a jejich bilanci v České republice. Následující kapitola se věnuje vývoji dětí na prvním stupni základní školy. Poslední tři kapitoly se zabývají jak pozitivy, tak negativy internetu a sociálních sítí. V neposlední řadě je zde prostor také pro prevenci a preventivní programy.

Část empirická obsahuje popis výzkumného šetření, jeho cíle, popis zkoumaného vzorku a metod výzkumné sondy. Následující kapitoly obsahují výsledky výzkumu a jejich zhodnocení.

Summary

In this thesis I try to approximate one of the current topics and it is the influence of the internet and social sites on population of children. One of the main objectives was to explore the relationship of pupils from town and city to the Internet and social network.

The work contains two units, the theoretical and empirical. In the theoretical part is the general characteristics of the Internet and its services. The chapter dealing with social sites contains their characteristic and a list of the most popular social sites and their balance in the Czech Republic. The following chapter is devoted to the development of children at primary school. The last three chapters deal with both the positives and negatives of the Internet and social networks. Finally, there is also a place for the prevention and preventive programs.

The empirical part includes a description of the research, its objectives, a description of the sample and methods of research probe. The following sections contain the results of research and evaluation.

Seznam použité literatury

BRADÁČOVÁ, Petra. *Děti a ne/bezpečí sociálních sítí*. Brno , 2012. 99 l., 21 l. příl. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta.

CEKOTOVÁ, Alena. *Využívání internetových sociálních sítí žáky 3. – 5. ročníku 1. stupně vybraných základních škol*. Brno , 2011. 97 l., 27 l. příl. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta.

ČAČKA, Otto. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 2000, 377 s. ISBN 80-7239-060-0.

ECKERTOVÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2013, 224 s. ISBN 978-80-251-3804-5.

FÜRST, Maria. *Psychologie: včetně vývojové psychologie a teorie výchovy*. Olomouc: Votobia, 1997, 263 s. ISBN 80-7198-199-0.

KULHÁNKOVÁ, Hana a Jakub ČÁMEK. *Fenomén facebook*. 1. vyd. Kladno: BigOak, 2010, 128 s. . ISBN 978-80-904764-0-0.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 3. vyd., přepracované a doplněné, v Grada Publishing 1. vyd. Praha: Grada, 1998, 343 s. ISBN 80-7169-195-x.

ROUBAL, Pavel. *Počítače pro úplné začátečníky*. 2. dopl. vyd. Praha: Computer Press, 1998, xii, 228 s. ISBN 80-7226-086-3.

ŘEHULKA, Evžen. *Prevence závislostí ve škole*. Brno: MSD, 2008, 105 s. ISBN 978-80-7392-077-7.

ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton, 2003, 158 s. ISBN 80-7254-360-1.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2005, 467 s. ISBN 80-246-0956-8.

Facebook [on-line]. 2011, [cit. 18. prosinec 2013].
Dostupné z www: <<http://www.socialnisite.123abc.cz/facebook>>

PROKOP, Marek, JAVŮREK, Adam. *Jak začít používat Twitter*. [on-line]. [cit. 18. prosinec 2013]. Dostupné z www: <<http://www.zdrojak.cz/redakce/jak-zacit-pouzivat-twitter/>>

Twitter [on-line]. 2013, [cit. 18. prosinec 2013].
Dostupné z www: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Twitter>>

MySpace [on-line]. 2013, [cit. 18. prosinec 2013].
Dostupné z www: <<http://www.socialnisite.estranky.cz/clanky/socialni-site-jako-takove/myspace.html>>

PLATKO, Ondřej. Sociální sítě 11. Díl, MySpace. [on-line]. [cit. 18. prosinec 2013].
Dostupné z www: <<http://owebu.blogger.cz/Internet/Socialni-site-11-dil-MySpace>>

Google+ [on-line]. 2013, poslední revize 9. 11. 2013 [cit. 5. leden 2014].
Dostupné z www: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Google%2B>>

Spolužáci [on-line]. 2011, [cit. 5. leden 2014].
Dostupné z www: <<http://www.socialnisite.estranky.cz/clanky/socialni-site-jako-takove/spoluzaci.cz.html>>

Spolužáci.cz [on-line]. 2013, [cit. 5. leden 2014].
Dostupné z www: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Spolu%C5%BE%C3%A1ci.cz>>

Lidé.cz [on-line]. 2013, poslední revize 9. 11. 2013 [cit. 5. leden 2014].
Dostupné z www: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Lid%C3%A9.cz>>

Lidé [on-line]. 2010, [cit. 18. leden 2014].
Dostupné z www: <<http://www.socialnisite.123abc.cz/lide>>

Líbímseti [on-line]. 2010, [cit. 18. leden 2014].
Dostupné z www: <<http://www.socialnisite.123abc.cz/libimseti>>

Líbímseti.cz [on-line]. 2014, [cit. 18. leden 2014].
Dostupné z www: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/L%C3%ADb%C3%ADmseti.cz>>

MICHL, Petr. *Infografika: Sociální sítě v Česku*. [on-line]. 2013, [cit. 9. únor 2014]. Dostupné z www: <http://www.m-journal.cz/cs/internet/socialni-site/infografika--socialni-site-v-cesku__s416x9788.html>

Sociálním sítím se v Česku daří. Mají stále více uživatelů [on-line]. 2013, [cit. 9. únor 2014]. Dostupné z www: <http://mediamania.tyden.cz/rubriky/online/socialnim-sitim-se-v-cesku-dari-maji-stale-vice-uzivatelu_266665.html>

OLEJNÍK, Jan. *Sociální síť Google+ je druhá hned za Facebookem*. [on-line]. 2013, [cit. 9. únor 2014]. Dostupné z www: <<http://www.svetandroida.cz/socialni-sit-google-je-druha-hned-za-facebookem-201306>>

DOČEKAL, Daniel. *Vzestup a pád českých sociálních sítí*. [on-line]. 2011, [cit. 9. únor 2014]. Dostupné z www: <<http://www.justit.cz/wordpress/2011/04/02/vzestup-a-pad-ceskych-socialnich-siti/>>

KOUCUN, Jan. *Negativa vstupu ICT do vzdělávání*. [on-line]. [cit. 2. březen 2014]. Dostupné z www: <http://it.pedf.cuni.cz/strstud/edutech/2010_Kocun>

KOPECKÝ, Kamil. *Úvod do netolismu*. [on-line]. 2011, [cit. 2. březen 2014]. Dostupné z www: <<http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/331-uvod-do-problematiky-netolismu>>

JEŽKOVÁ, Zuzana, ŠIKL, Jan. *Rizika závislostního chování u dětí a dospívajících a jejich prevence*. [on-line]. 2012, poslední revize 25. 12. 2013 [cit. 2. březen 2014]. Dostupné z www: <<http://www.sancedetem.cz/srv/www/content/pub/cs/clanky/rizika-zavislostniho-chovani-u-deti-a-dospivajicich-a-jejich-prevence-59.html>>

Co je kyberšikana? [on-line]. 2009, [cit. 20. březen 2014]. Dostupné z www: <<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/14/39/lang,czech/>>

Pozitiva a negativa Internetu [on-line]. [cit. 20. březen 2014]. Dostupné z www: <<http://kcjl.modry.cz/studenti/heclova/internet.html#pozitiva-negativa>>

Google: *Zásady bezpečného používání internetu* [on-line]. 2013, [cit. 20. březen 2014]. Dostupné z www: <<http://www.cnews.cz/google-zasady-bezpecneho-pouzivani-internetu>>

Prevence kyberšikany [on-line]. 2011, [cit. 20. březen 2014].

Dostupné z www: <<http://www.kybersikana.eu/search/label/Jak%20se%20chr%C3%A1nit%203F>>

O projektu [on-line]. [cit. 26. březen 2014].

Dotupný z www: <<http://www.bezpecnyinternet.cz/o-projektu/default.aspx>>

Informace o projektu [on-line]. [cit. 26. březen 2014].

Dostupné z www: <<http://www.e-bezpeci.cz/index.php/o-projektu/oprojektu>>

O portálu [on-line]. 2012, poslední revize 10. 3. 2014 [cit. 26. březen 2014].

Dostupné z www: <<http://www.sancedetem.cz/cs/o-portalu/o-portalu.shtml>>

Safer Internet CZ [on-line]. 2012, [cit. 26. březen 2014].

Dostupné z www: <<http://www.ncbi.cz/evropska-komise/safer-internet-cz.html>>

O projektu [on-line]. [cit. 26. březen 2014].

Dostupné z www: <<http://www.seznamsebezpecne.cz/o-projektu>>

Příloha

Dotazník – Vliv internetu a sociálních sítí na žáky prvního stupně základní školy

Milí žáci,

dotazník, který dostáváte do rukou, slouží jako výzkumná sonda. Získané údaje budou využity výhradně ke zpracování bakalářské práce na téma *Vliv internetu a sociálních sítí na žáky prvního stupně základní školy*. Dotazník je plně anonymní.

Na otázky prosím odpovídejte pravdivě.

Za vyplnění dotazníku předem děkuji.

Renáta Strohová; Katedra výchovy ke zdraví, Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita, Brno

1) Jsi dívka nebo chlapec?

- a) dívka
- b) chlapec

2) Kolik je ti let?

- a) 7
- b) 8
- c) 9
- d) 10

3) Používáš internet?

- a) ano
- b) ne

4) Kde se na internet nejčastěji připojuješ?

- a) doma
- b) ve škole

- c) na veřejném místě (např. knihovna)
- d) přes mobilní telefon

5) Jak často používáš internet?

- a) maximálně 3x za měsíc
- b) 1x za týden
- c) více dní v týdnu
- d) každý den

6) Kolik času denně strávíš na internetu?

- a) maximálně 1 hodinu
- b) 2 hodiny
- c) 3 hodiny
- d) 4 a více hodin

7) Jakým činností se na internetu věnuješ?

- a) hraju hry
- b) poslouchám hudbu nebo se dívám na filmy a seriály
- c) vyhledávám informace
- d) chodím na sociální sítě
- e) používám ke studiu

8) Navštěvuješ některou z těchto sociálních sítí?

- a) Facebook
- b) Twitter
- c) Google+
- d) My Space
- e) Líbím se ti.cz
- f) Skype, ICQ
- g) jiné (vypiš)

- .....
- h) nepoužívám žádnou

9) Co tě vedlo k založení účtu na sociální síti?

- a) chtěl/a jsem najít nové přátele
  - b) má ho většina kamarádů, tak jsem si ho založil/a také
  - c) chci mít přehled o aktivitách mých přátel
  - d) chtěl/a jsem být víc v kontaktu s kamarády
  - e) abych měl/a jak trávit svůj volný čas
  - f) rád/a píšu různé příspěvky a vkládám fotografie
  - g) jiné (vypiš)
- .....

10) Kolik času trávíš na sociálních sítích? Vypiš

.....

11) Jakým aktivitám se na sociálních sítích věnuješ?

- a) píšu si s přáteli
  - b) hraju hry
  - c) prohlížím si fotografie nebo je sám/a vkládám
  - d) píšu statusy na zed'
  - e) prohlížím si příspěvky na zdi
  - f) jiná činnost (vypiš)
- .....

12) Jaké osobní informace uvádíš na sociální síti?

- a) jméno a příjmení
- b) bydliště
- c) školu, kterou navštěvuješ
- d) datum narození
- e) telefonní číslo
- f) e-mailovou adresu

13) Říkal ti už někdo o rizicích, které tě mohou potkat na internetu nebo na sociálních sítích?

- a) ano

b) ne

14) Kde ses dozvěděl/a nejvíc informací o rizicích internetu?

a) ve škole

b) doma od rodičů nebo sourozence

c) od kamarádů

d) jinde (vypiš)

.....

15) Máš se sociální sítí nějakou negativní zkušenost?

a) ano

b) ne

Jestli ano, můžeš napsat jakou

.....

16) Kontaktoval tě někdy na sociální sítí neznámý člověk?

a) ano

b) ne

17) Sešel/sešla ses někdy s někým, koho si poznal/a na sociální sítí? Byl to vrstevník nebo někdo starší?

a) ano, sešel/sešla jsem se s člověkem mladším nebo v mém věku

b) ano, sešel/sešla jsem se se starším člověkem, než jsem já

c) s nikým jsem se nesešel/nesešla

18) Dovedl/a by sis profil na sociální sítí zrušit?

a) ano

b) ne

c) nevím